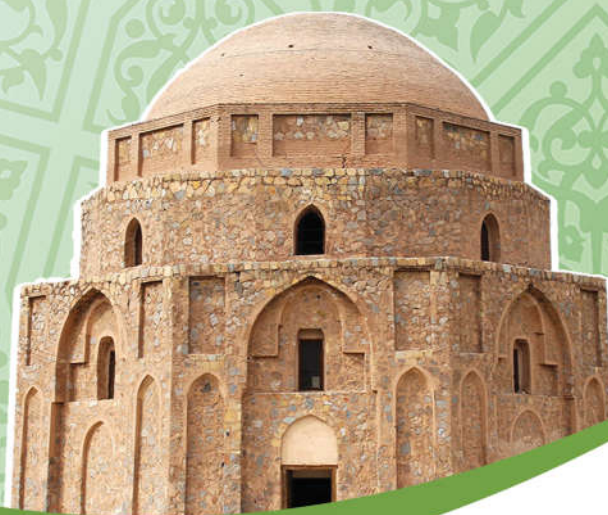

پنجمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران

برای اولین بار در کرمان

امین

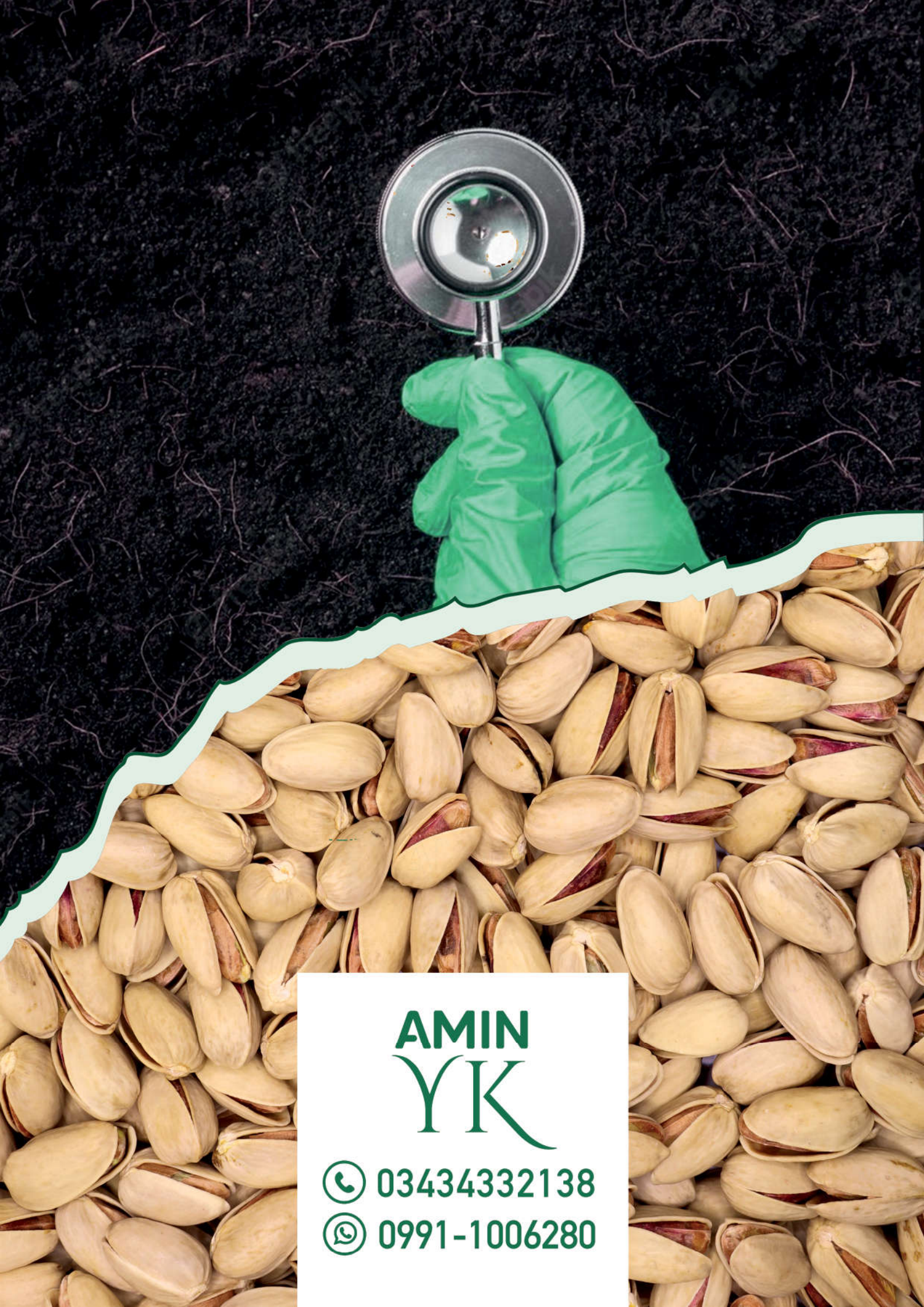
یارا کشاورز

عرضه کننده نهاده ها، تجهیزات و خدمات کشاورزی

پشتیبانی تخصصی باغ‌های پسته
فروش اقساطی کود و سم
ضمانت کیفیت
مشاوره رایگان
تخفیف ویژه آزمایش: خاک، برگ، آب
حمل رایگان برای استان کرمان

آدرس شعبه مرکزی:

کرمان، رفسنجان، بلوار شهید مطهری، حدفاصل کوچه
شماره ۵۲ و ۵۴، شرکت یارا کشاورز امین

AMIN
YK

☎ 03434332138

☎ 0991-1006280

Sirjan Bonyad
Agricultural CO.

www.pistachio-tooka.ir

*The superior producer of pistachio in Iran
& the middle East*

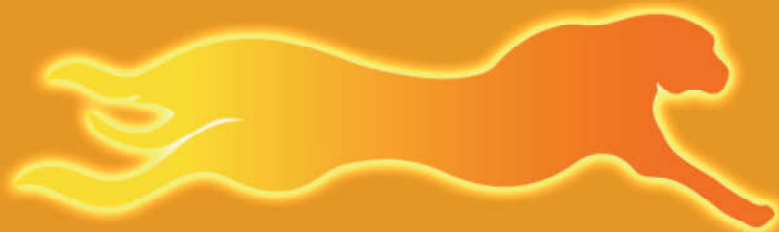

شرکت کشاورزی سیرجان بنیاد

آدرس: کرمان-سیرجان-بلوار سید جمال الدین اسدآبادی صندوق پستی شماره ۴۶۱

تلفن: ۰۳۴)۴۲۳۰۱۱۸۳/۴۲۳۰۵۴۳۰

فاکس: ۰۳۴)۴۲۳۰۵۲۴۳

CALBONOX

کالبونوکس

... empowers to grow more.

تهران بلوار ارتش شماره ۷۷

@beniznahadeh

☎ ۰۲۱-۷۴۴۹۷

یکدست شدن خوشه پسته

کاهش عارضه لکه پوست استفوانی

سورتر تمام اتوماتیک هوشمند

طراحی اختصاصی برای محصول پسته

iSorter

● وام ۹ درصد دانش بنیان

● بهترین قیمت دستگاه به نسبت تناژ خروجی

- جداسازی پسته زرد و لک، کج، گو، نخود و ضایعات
- جداسازی پسته دهن چفت و یک طرف خندان
- جداسازی مغز پسته، نیم شکست، لپه و نیم لپه
- جداسازی پوست استخوانی از مغز پسته بعد از شکست

- ◀ کاهش هزینه آماده سازی و سورت پسته
- ◀ استفاده از قطعات اروپایی و ژاپنی
- ◀ گارانتی ۱۸ ماهه بدون قید و شرط

از ۵۰۰ کیلو تا ۲ تن بر ساعت

طراحی و تولید شده در شرکت دانش بنیان نوژان
تهران - کارگر شمالی - پارک علم و فناوری - ساختمان شماره ۲
تماس ۰۲۱-۸۸۲۲۰۵۶۰ واتساپ ۰۹۹۱۰۶۷۰۷۶۲

STARTERS

استارترها

اوره فسفات
مایع

اوره فسفات پودری

نیترات فسفات

اسید فسفریک

دارای خلوص بالا و حلالیت کامل
مناسب برای تمامی خاک ها، به خصوص خاک های آهکی و قلیایی
افزایش رشد ریشه و تسریع رشد بهاره و گلدهی درختان در شروع فصل رشد

بهشتدکویر

تولیدکننده نهاده های کشاورزی

تلفکس: ۰۳۴ ۲۶ ۹۶ ۸۹ - ۰۳۴، تلفن همراه: ۰۹۱۳۰۸۳۶۲۵۱

www.behroshd.ir @behroshdkavir

آدرس ما در شبکه های اجتماعی @behroshd

بهترین کیفیت
ماکزیمم عملکرد

شرکت آرمان سبز آدینه Arman Sabz Adineh Co.

تامین و تولیدکننده بهترین نهاده های کشاورزی
راز سرزمین های حاصلخیز
The secret of prolific Farms

(با جیب فرت اصلاح خاک دیگه دغدغه نیست)

Instagram

Website

۰۲۱-۸۳۵۵۱۳۴۴

Armansabzadine

www.armsabz.adinegroup.com

آدرس دفتر مرکزی: تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا،
خیابان شیخ بهایی شمالی، بالاتر از میدان شیخ بهایی، پلاک
۷۷، ساختمان گروه آدینه

انجمن

برنامه ریزی برای پنجمین گردهمایی فعالین پسته کشور ۱۵

باغبانی

باغبانی پسته؛ دغدغه ها و راهکارها ۱۲

اثرات محلول پاشی سیانامید هیدروژن ۱۵

نقش پسته در اقتصاد نواحی پسته خیز ۱۸

رپرتاژ آگهی

باقیمانده سموم در پسته، تهدیدی جدی برای صادرات کشور! ۲۵

بازرگانی

گزارش وضعیت پسته ایران و آمریکادر بازارهای جهانی ۲۲

روایت یکساله صادرات پسته ۲۴

چرا بازار پسته را از دست دادیم؟ ۲۵

زمستانی سرد برای بازار جهانی پسته ایران ۲۸

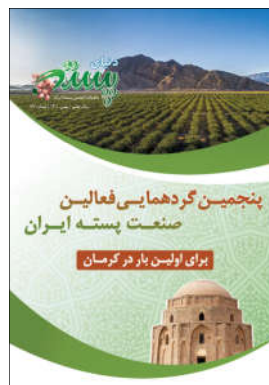
می توانیم عرضه و تقاضا را متوازن کنیم ۲۹

گزارش پسته آمریکا در ماه نوامبر ۳۱

بخش آب

شبهه قانونی در مالکیت خصوصی منابع آب ۳۲

آب های زیرزمینی از انفال نیستند ۳۶

سال هفتم

شماره ۷۷

بهمن ۱۴۰۱

صاحب امتیاز: انجمن پسته ایران

مدیرمسئول: حجت حسنی سعدی

سردبیر: ابوالفضل زارع نظری

هیئت تحریریه: سحر نخعی، حجت حسنی سعدی، مریم حسنی سعدی، اعظم مرتضی پور،

زهره احمدی پور.

سفارش آگهی ها: فاطمه السادات حسینی صفت، زهره احمدی پور، اعظم مرتضی پور

چاپ: انجم شعاع

نشانی: کرمان/بلوار جمهوری اسلامی / خیابان شهید لاری نجفی (۲۰ متری نادر)

کوچه شماره ۲/ پلاک ۱۲ / کدپستی: ۷۶۱۹۶۴۳۱۴۹

تلفن: ۳۲۴۷۵۷۴۹ - ۰۳۴ / نمابر: ۳۲۴۷۸۵۵۳ - ۰۳۴

www.iranpistachio.org

info@iranpistachio.org

انجمن پسته ایران در قبال صحت و سقم ادعاهای مطرح شده در آگهی ها، هیچگونه مسئولیتی ندارد.

استفاده از مطالب با ذکر مأخذ مجاز است.

خیلی از کیسه‌های وارداتی کود را
هم می‌توان به راحتی در داخل تولید
کرد و بعد با جنس مشابه پُرکرد و
فروخت؛ درمجموع، نظارت هست،
ولی نظارت کاملی انجام نمی‌گیرد

ما از اول انقلاب توسعه کشور را
بر اساس سند آمایش سرزمین قرار
ندادیم؛ هر استانی به هر شکلی
توسعه داده شد و جایی که آب
نداشت صنعت آب‌بَر احداث و
کشاورزی توسعه داده شد. جایی
که باید توسعه گردشگری مد نظر
قرار می‌گرفت به چیزهای دیگر
توجه شد

صفحه ۱۸

در سال ۲۰۲۰ تولیدکنندگان و
فرآوری کنندگان ایالت کالیفرنیا ۵,۲ میلیارد
دلار به اقتصاد این ایالت تزریق کرده اند که
این رقم معادل بیش از ۱۰ هزار دلار در هر
دقیقه است

صفحه ۲۵

چرا صادرات پسته از ایران در شش
ماهه اول امسال در مقایسه با
۵ سال گذشته، کمترین مقدار
بوده است؟ سرمازدگی از طریق
اثری که بر تولیدکنندگان،
تجار و کمپین ها گذاشت باعث
شد که علاوه بر تولید، بازار هم
به نوعی دچار سرمازدگی بشود

صفحه ۲۸

پیش بینی مثبتی برای صادرات محصول
زراعی ۱۴۰۱ نداریم، زیرا قیمت پسته رقیب
(پسته آمریکایی) بسیار ارزان تر از پسته
ایرانی است و بازار بین المللی متمایل به
خرید پسته ایرانی نیست

صفحه ۲۹

در برخی از سال ها مشاهده می شود که
تورم تا ۶۰ درصد هم افزایش یافته، ولی
قیمت پسته ۱۰ تا ۱۵ درصد یا حتی کمتر
افزایش یافته است

محمد علی انجم شعاع عضو هیئت مدیره انجمن پسته ایران توضیح داد

برنامه ریزی برای پنجمین گردهمایی فعالین پسته کشور

گردهمایی فعالین پسته کشور امسال از تاریخ ۲۷ تا ۳۰ دی ماه در شهر کرمان برگزار می شود. برنامه ریزی این گردهمایی توسط هیئت امنا و هیئت مدیره انجمن پسته ایران از ماه ها قبل در دستور کار بوده و کارگروهی جهت نظارت بر جزئیات آن تشکیل شده است. محمد علی انجم شعاع عضو هیئت مدیره، یکی از اعضای این کارگروه است. برای آشنایی با نحوه شکل گیری و هدف از برگزاری این گردهمایی و موضوعات مورد بررسی در آن سراغ وی رفتیم.

مصاحبه کننده: ابوالفضل زارع نظری

آقای انجم شعاع! لطفاً مقداری از سابقه برگزاری گردهمایی های انجمن بگویید.

از ابتدای دهه نود در انجمن برنامه های پایه گذاری شد که هدف آن جمع شدن فعالان صنعت پسته کشور گرد هم بود تا یک فرصت تبادل اطلاعات و افکار به وجود آید تا آنها بتوانند در یک فضای آرام و صمیمی مسائل صنعت پسته را بررسی کنند و در این زمینه به بحث و گفت و گو بپردازند. از سوی دیگر، با توجه به اینکه خانواده ها نیز در این برنامه ها حضور پیدا می کنند، بین فعالان صنعت ارتباط بهتری شکل می گیرد و ارتباط صمیمانه و گفت و گوهایی که در حاشیه این گردهمایی بین فعالان صنعت ایجاد می شود منجر به ایجاد همدلی و حتی ارتباطات کاری آنها می گردد. بنده که از اولین دوره در گردهمایی های انجمن شرکت داشتم، شاهد شکل گیری ارتباط دوستانه بسیاری از همکاران مان اعم از باغداران، حق العملکاران، تجار داخلی و صادرکنندگان از استان های مختلف بودم. این ارتباط در ادامه نیز در حوزه کسب و کار، زمینه همکاری و مشورت را برای این افراد ایجاد کرده است.

از چه زمانی برای برنامه ریزی اقدام کردید؟

موضوع برگزاری گردهمایی سالانه انجمن با فروکش کردن موج کرونا از سال قبل در دستور کار انجمن قرار گرفت، ولی از مردادماه امسال برنامه داشتیم که یک همایش کوچک تر یک روزه که بیشتر متمرکز بر موضوع تجارت پسته باشد، برگزار کنیم. در نهایت، جمع بندی ها به این سمت وسو رفت که دو برنامه گردهمایی سالانه و همایش تجارت پسته را تلفیق کنیم و آن را در قالب یک گردهمایی عمومی و بزرگ تر در کرمان برگزار نماییم.

گویا یک کارگروه از دل هیئت مدیره کارها را طرح ریزی و اجرا می کند؟

بله، همان طور که اشاره کردم هیئت مدیره انجمن تصمیم داشت که در سال جاری دو برنامه گردهمایی کیش و برنامه نشست بررسی وضعیت تجاری را برگزار کند، ولی پس از بررسی ها جمع بندی این شد که، دو برنامه ادغام شوند. جهت برنامه ریزی و تدارک اجرای گردهمایی، کارگروهی شامل ۴ نفر از اعضای هیئت مدیره و ۲ نفر از اعضای هیئت امنا که در زمینه برگزاری چنین برنامه هایی تجربه داشتند، تشکیل شد. کمیته اجرایی در مدت سه ماه گذشته به طور جدی برنامه ریزی هایی از قبیل انتخاب سالن محل برگزاری، هتل محل اقامت، عناوین سخنرانی ها، پل ها و به طور کلی مقدمات برگزاری این گردهمایی را پیگیری کرده است.

موضوعات گردهمایی امسال شامل چه مواردی هستند؟

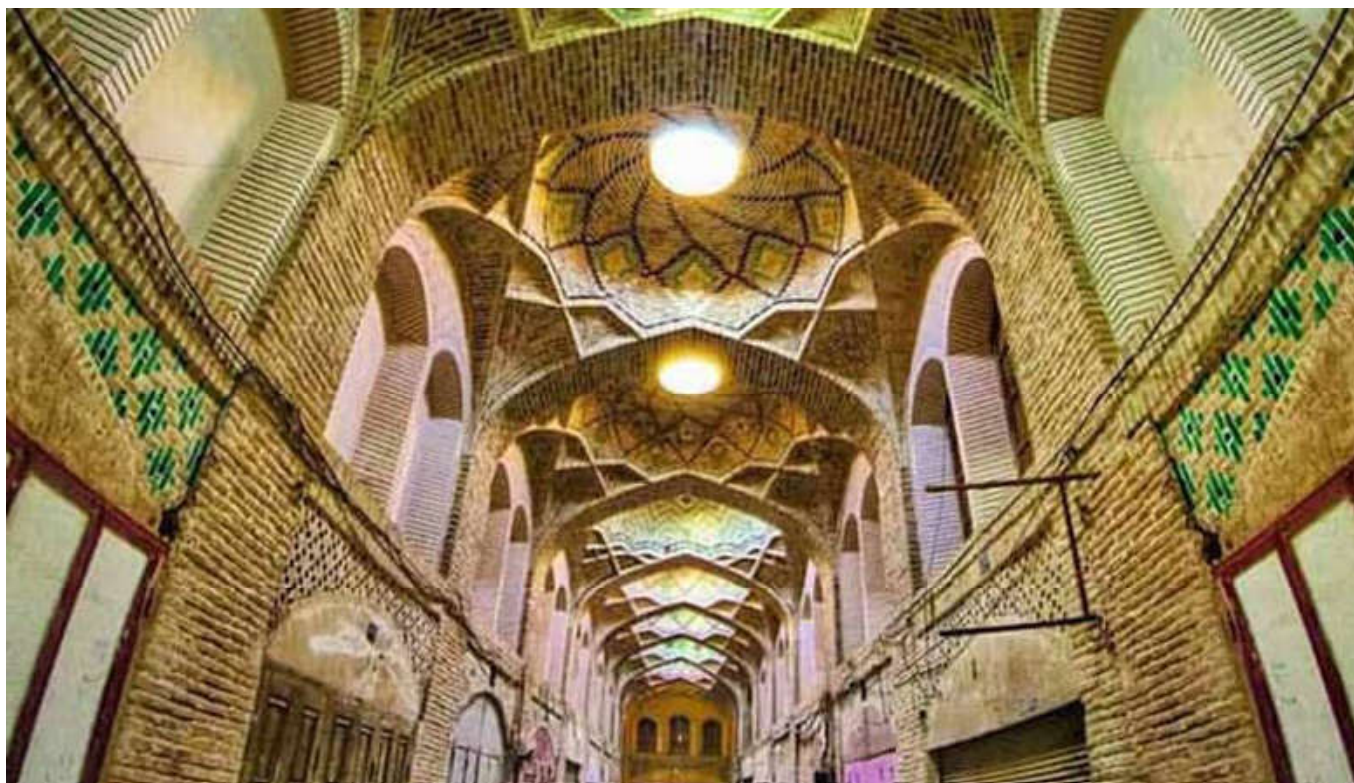
در مورد موضوعاتی که در گردهمایی گنجانده شده دو بحث وجود دارد؛ یکی موضوعات مربوط به خود صنعت پسته است و قرار است از نظرات کارشناسان

چرا امسال تصمیم گرفتید در شهر کرمان این گردهمایی را برگزار کنید؟

حقیقت این است که مقدار زیادی از این تصمیم به دلیل هزینه های بالای برگزاری گردهمایی در کیش بود؛ در بررسی های اولیه هزینه برگزاری برنامه های با این کیفیت در جزیره کیش نزدیک به ۲۰ میلیون تومان برای هر نفر برآورد شد. مسئله بعدی این بود که کرمان علاوه بر قدمتی که در بحث پسته دارد، پتانسیل بالایی برای حضور تعداد زیادی از خدمات دهندگان صنعت پسته در کنار گروه هایی که قبلاً عرض شد، دارد. ناگفته نماند که شهرهای دیگر کشور نیز بررسی شدند، همچنان که انجمن سابقه برگزاری دوره های آموزشی در شهرهای مشهد و شیراز را طی سنوات قبل داشته است. ولی در نهایت، با توجه به جوانب مختلف، تصمیم گرفته شد که این برنامه در شهر کرمان برگزار شود.

بعضی ها می پرسند که در این سال کم پسته استان کرمان، برگزاری گردهمایی در این استان چه دلیلی می تواند داشته باشد؟

در پاسخ به این سوال باید بگویم که اساساً این موضوع ارتباط چندانی با سال پُر پسته یا کم پسته ندارد؛ چون معمولاً این گردهمایی در فصل زمستان که فعالان فراغت بیشتری دارند، برگزار می شده است و هدف آن عمدتاً گردهم آمدن فعالان پسته بوده؛ کما اینکه این گردهمایی در سال های قبل در جزیره کیش برگزار می شده است. موضوع دیگر اینکه کرمان مزیت هایی دارد؛ مثلاً بالای ۷۰ درصد تجارت پسته در استان کرمان و بخش عمده ای از خدمات مربوط به ساخت ادوات مربوط به فراوری پسته در این استان انجام می شود. بطور کلی، می توانیم بگوییم که کرمان به دلیل قدمت در پسته، همیشه این امکان را داشته که میزبان رخدادهای ملی در زمینه پسته باشد.

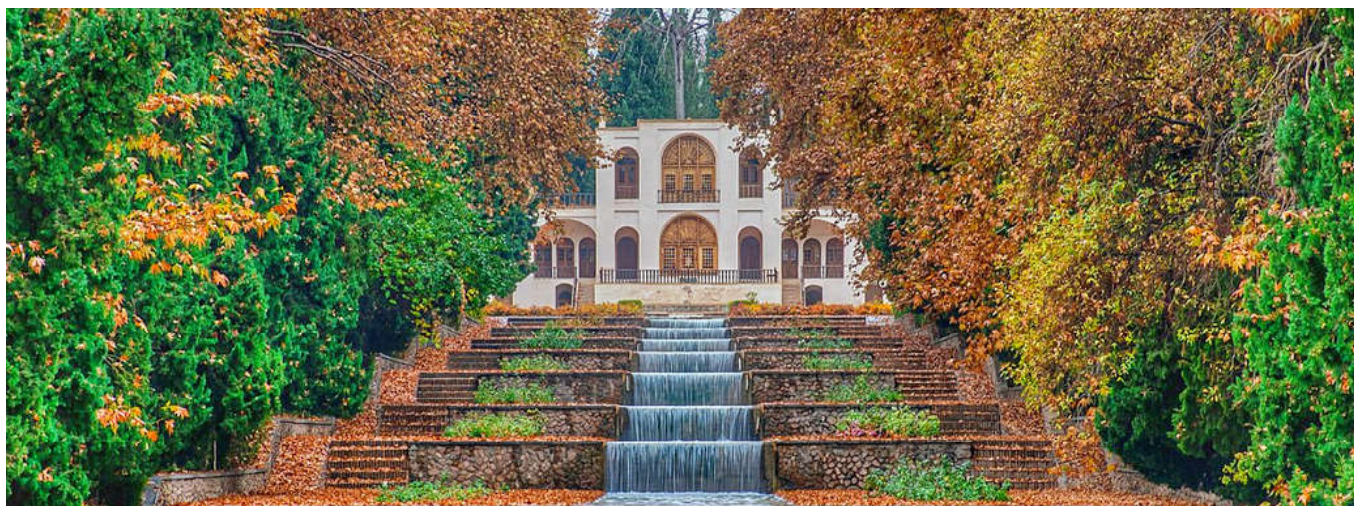
پیرامون موضوعاتی نظیر آینده باغداری پسته، تجارت پسته در دنیا باتوجه به افزایش تولید و در نهایت مصرف جهانی پسته بهره ببریم. بحث دیگر، متمرکز بر مسائل اقتصادی است که روی صنعت پسته ایران اثر می‌گذارند. موضوعات این بحث شامل مسائل اقتصاد کلان کشور نظیر نرخ ارز و روندها و موانع اقتصادی مانند تعهد ارزی می‌باشند. به این ترتیب، در روز اول سعی می‌کنیم به آینده پسته بپردازیم؛ چرا که در سطح کشور نگرانی‌هایی در خصوص آینده پسته وجود دارد که آیا تولید و گسترش این محصول به‌صرفه هست یا نیست، همچنین این موضوع که افزایش سطح زیرکشت پسته در سایر مناطق جهان چه تأثیری بر تولید و تجارت این محصول خواهد گذاشت، بررسی می‌شوند. سعی خواهیم کرد در مورد تغییرات و اصلاحاتی که برای حفظ و توسعه بازارها در صنعت پسته ایران و جهان لازم است بحث و تبادل نظر کنیم. در روز دیگر، بحث‌های اقتصادی موثر بر پسته مطرح می‌شوند و قصد داریم علاوه بر بحث و تبادل نظر در خصوص اقتصاد کشور و وضعیت حال حاضر آن به مهمترین موضوع اقتصادی روز، یعنی موضوع ارز و تعهد ارزی بپردازیم که مستقیماً بازار محصولات پسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

چه افرادی و با چه سابقه‌ای قرار است در مورد موضوعات گردهمایی صحبت کنند یا آغازگر بحث باشند؟

در خصوص سخنرانان و پنلیست‌ها سعی کرده‌ایم در زمینه‌های تجارت و باغداری از صاحب‌نظران و بزرگانی که در متن صنعت پسته ایران و حتی جهان به‌صورت جدی در حال فعالیت هستند، دعوت کنیم تا بتوانیم با استفاده از اطلاعات و تحلیل‌های ایشان به جمع‌بندی در خصوص آینده صنعت پسته برسیم. در خصوص مباحث اقتصادی هم سعی کرده‌ایم از صاحب‌نظران و کارشناسان از طیف‌های مختلف فکری در این زمینه دعوت به‌عمل آوریم.

برنامه‌های جنبی به‌جز موضوعات گردهمایی چه هستند؟

با توجه به اینکه باغ شاهزاده، مقبره شاه نعمت‌اله ولی و بازار کرمان از نظر زیبایی و تاریخی سه سمبل و شاهکار ایرانی و جهانی هستند، بازدید از این سه مکان در برنامه‌های جانبی گنجانده شده‌است. هتل محل اقامت میهمانان غیرکرمانی کاروانسرای وکیل در دل بازار است که از بناهای ماندگار و قدیمی کرمان بوده که پس از بازسازی، تبدیل به یک هتل زیبا و سنتی شده‌است. قطعاً گردهمایی امسال می‌تواند خاطره خوبی را برای میهمانان انجمن به یادگار بگذارد. فارغ از برنامه‌های علمی و بازدید تفریحی که در برنامه‌ها پیش‌بینی شده، فرصت همنشینی و تعامل و آشنایی فعالان صنعت در طول این سه روز با یکدیگر مهمترین دستاوردی خواهد بود که من می‌توانم به آن اشاره کنم.

خانم آقامولایی! شما به انتقال تجربیات کشاورز معتقد هستید؟

باید یک قسمت از کارمان این باشد که بررسی کنیم کشاورزان موفق چکار کرده‌اند که این همه موفق هستند. ما مجبور هستیم عملکرد کشاورزی را با کمترین هزینه به سمت حداکثری ببریم؛ در بسیاری از جاها شاهد مقدار تولید بالا هستیم، اما ندیدیم یا نادیده گرفتیم. به عنوان مثال، در منطقه‌ای که خیلی از باغاتش خشک شده‌است، یا بسیاری از باغات آن ۷۰۰ کیلو در هکتار راندمان دارند، می‌بینیم عملکرد یک باغ ۳ تن است! باید مقایسه کنیم که علت این عملکرد حدوداً ۴ برابری چیست؟ وقتی با چند نفر از باغداران موفق و حتی باغداران ناموفق صحبت شود، تفاوت‌ها مشخص می‌شود و از تجارب می‌توان علم بیرون کشید.

چطور می‌توان با هزینه کم، برداشت خیلی بالایی داشت؟

موضوع نهاده‌ها بسیار حائز اهمیت است؛ فرض بفرمایید کشاورز عملیات خاک‌ورزی، آبیاری و هرس را درست انجام داده‌باشد، ولی آن نتیجه‌ای را که انتظار داشته، ندیده بعد می‌گوید: «من هر چه تلاش می‌کنم هیچ نتیجه‌ای نمی‌بینم، ولی فلانی با اینکه کمتر از من رسیدگی می‌کند، عملکردش بهتر است و درختانش سر حال‌تر هستند.» وقتی موضوع بررسی می‌شود، می‌بینیم که هر دو ۲۰ تن کود گوسفندی داده‌اند، ولی یکی از طولیه و آغل‌های عشایر آورده، اما دیگری از محلی که کود را شستشو می‌دهند و شیره آن را گرفته‌اند، خریداری کرده‌است. در مورد آخر، کشاورز اصلاً متوجه نیست که کود گوسفندی که خریداری کرده کیفیت ندارد. بنابراین، یک تفاوت بین کشاورز موفق و ناموفق در انتخاب نهاده است.

در رابطه با کود شیمیایی ممکن است هر دو باغدار اوره فسفات، سولوپتاس و سه‌بیست استفاده کرده‌باشند، ولی دو نتیجه متفاوت گرفته‌اند. این موضوع هم به کیفیت کود برمی‌گردد. اصلاً مهم نیست که کود از کجای دنیا و از چه شرکتی تهیه شده‌باشد. یک زمان ممکن است هر دو از اروپا یا هر دو از چین وارد شده‌باشند، اما کیفیت‌شان خیلی با هم فرق کند.

یعنی کیفیت نهاده‌ها یک دغدغه در بخش کشاورزی است؟

خیلی‌ها این را به عنوان دغدغه نمی‌شناسند، چون باغدار به من نوعی که مغازه‌دار هستم، خیلی اعتماد دارد. حتی بسیاری از کشاورزان اطلاع ندارند که چه نوع کودی و چه زمانی در باغشان مصرف کنند. این باعث می‌شود که گاهی من فروشنده بر اساس موجودی انبارم تصمیم بگیرم که چه نوع کودی به کشاورز بدهم. این یک بی‌انصافی از طرف فروشنده‌ها است.

گاهی هم کشاورز می‌داند ۵ برند کود در بازار موجود است و قبلاً کیفیت آنها را سنجیده‌است و خوب بوده‌اند و مجدداً همان‌ها را سفارش می‌دهد، اما احتمال نمی‌دهد که من نوعی ممکن است تقلب کرده‌باشم!

مثلاً برخی از شرکت‌ها دو، سه پارت کود سولوپتاس از چین می‌آورند، بعد ده پارت از تولیدات داخل تهیه می‌کنند و با همان بسته‌بندی به کشاورز می‌فروشند، غافل از اینکه خلوص، pH، درصد کلر و حلالیت اینها ممکن است خیلی باهم متفاوت باشد. اگر حلالیت آن خیلی کم باشد به قطره‌چکان‌های سیستم آبیاری تحت فشار نیز آسیب فراوان وارد می‌کند. تشخیص این برای کشاورز خیلی سخت است که آیا این سولوپتاسی که ۱۰ سال است دارد استفاده می‌کند، همان کیفیت قبل را دارد یا خیر؟

در گفت‌وگو با ژیل آقامولایی
کارشناس کشاورزی تش‌ریح شد
(بخش نخست)

باغبانی پسته؛ دغدغه‌ها و راهکارها

مصاحبه‌کننده: اعظم مرتضی پور

بعضی از باغداران پسته با اینکه تلاش دارند مقدار محصول خود را حداکثر سازند، اما چندان موفق نیستند و عوامل مختلفی مثل کیفیت کود و سم، کمبود آب و کیفیت پایین آن را مطرح می‌کنند. اما یک کارشناس چه نظری در این باره دارد و چه راه‌حلیایی پیشنهاد می‌دهد؟ با این رویکرد سراغ ژیل آقامولایی که به مدت ۲۳ سال در باغات پسته تجربیات زیادی اندوخته رفتیم و نظرات وی را جویا شدیم.

یعنی عملاً کیفیت کودها مجهول است؟

دقیقاً! فقط می‌توان گفت شرکت در رابطه با کود، ثبت کودی دریافت کرده‌است و مجاز است آن را بفروشد. حتی ممکن است نمونه‌ای که برای آن ثبت کودی دریافت شده، نمونه اصلی باشد و ۵ کانتینر از آن وارد کرده‌باشند و ۵۰ کانتینر را با همان ظاهر و بسته‌بندی، با کیفیت پایین‌تر داخل کشور تولید و بسته‌بندی کنند. گرچه کودهای وارداتی در گمرکات کشور بررسی و آزمایش می‌شوند و سپس مجوز ترخیص می‌گیرند، اما متأسفانه خود ما دانسته یا نادانسته، به‌خاطر سود بیشتر در حق کشاورز بی‌انصافی می‌کنیم. خیلی از کیسه‌های وارداتی را هم می‌توان به راحتی در داخل تولید کرد و بعد با جنس مشابه پُر کرد و فروخت. برای جهاد کشاورزی، در سطح فروشگاه فقط برچسب مجوز خاک و آب مهم است، مگر اینکه با شکایت کشاورز از کیفیت کود، پیگیر محتوای بسته‌بندی شوند. در مجموع، نظارت هست، ولی نظارت کاملی انجام نمی‌گیرد.

یک تفاوت مهم بین کشاورز موفق و ناموفق در انتخاب نهاده است.

به نظر شما نقش جهاد کشاورزی در این زمینه چیست؟

نقش جهاد کشاورزی و ترویج و تحقیقات حتی در آموزش به کشاورز بسیار کم‌رنگ است؛ گاهی توصیه‌های اشتباه هم می‌کنند. به عنوان مثال، فردی که تخصص لازم ندارد توصیه می‌کند ۳۰۰ کیلوگرم سوپرفسفات تریپل را با ۱۰۰ کیلوگرم سولفات آهن مخلوط کنید و در زمستان به درخت بدهید! این فرمول در همه‌جای دنیا به‌خصوص برای خاک‌های قلیایی اشتباه است.

مثال دیگر اینکه، می‌دانیم پروسه جذب کلسیم، پروسه خیلی پیچیده‌ای نیست، خیلی ساده است. کلسیم در گیاه تقریباً غیرمتحرک است و همراه با تعریق درخت از پایین به بالا حرکت می‌کند و تعریق از روزه‌های حاشیه برگ صورت می‌گیرد. دیدم که فوق تخصص‌های ما در زمانی مصرف این کود را توصیه می‌کنند که هیچ تعریقی در گیاه وجود ندارد! جذب کلسیم از خاک در دماهای بالاتر از ۳۰ درجه سانتی‌گراد و کمتر از ۱۵ درجه سانتی‌گراد مختل می‌شود و متأسفانه بدون در نظر گرفتن این موارد توصیه می‌شود. اینها مواردی هست که ترویج و تحقیقات باید به کشاورز آموزش بدهد. حال که آنها آموزش نمی‌دهند، به نظر من تا جایی که می‌توانیم وظیفه ماست که این را انجام دهیم.

شما می‌توانید به اداره کشاورزی رجوع کنید و ببینید نشریات تخصصی در رابطه با پسته متعلق به چه زمانی هستند، به چه مواردی پرداخته شده و چقدر گفته شده‌است؟ سال‌هاست که در بخش ترویج نشریات تخصصی به بحث پسته نپرداخته‌اند. البته در خیلی از موارد نقش موسسه تحقیقات پسته کشور خوب بوده‌است.

شاید تحقیق جدیدی انجام نشده‌است!

چرا نباید انجام شود! اصلاً همان تحقیقات قدیم را هم هیچ وقت سازماندهی نکرده‌اند. اینکه ما شرایط متفاوتی از نظر نوع رقم، دور

کشاورز در این شرایط باید چکار کند؟

انتخاب کود برای کشاورز سخت است، ولی اگر کارشناسی با او قرارداد داشته‌باشد که تضمینی کار کند، کارش راحت‌تر است. باغداری از من پرسید که می‌خواهم کودی را بخرم، این کود ثبت کودی دارد، آیا آن را بخرم؟ گفتم که ثبت کودی لازم است، اما شرط کافی نیست.

شما دو موضوع، یعنی توصیه خارج از فصل و کیفیت کود را به عنوان دغدغه مطرح کردید. ریشه بروز این دو دغدغه چیست؟ اینکه باغدار نمی‌داند برای فروت‌ست، دوره رشد و یا زمان مغز رفتن چه نوع کودی باید مصرف کند، ریشه در عدم داشتن دانش کافی تغذیه در بین بسیاری از کشاورزان دارد. اما علاوه بر این، بسیاری از کشاورزان چند شغل دارند و شغل اصلیشان کشاورزی نیست و نمی‌توانند وقت بگذارند و تغذیه و فیزیولوژی هم یاد بگیرند. راه حل این مسئله این است که کشاورز از کارشناس استفاده کند، البته اینکه اینکار مقرون به صرفه باشد یا نباشد، آن هم برای کشاورز مهم است.

در رابطه با مسئله دوم، موسسه آب و خاک بر کیفیت کود نظارت می‌کند و ثبت کودی می‌دهد که باز در آن هم مسائل زیادی وجود دارد. به عنوان مثال، اگر شما بخواهید یک نوع کود را وارد کنید، هیچ وقت نمی‌گویند برو یک پارت از کود بیاور تا کارشناس ما نمونه‌برداری کند، بلکه از خود شما می‌خواهند یک نمونه از کود را ببری! این طور شما می‌توانید نمونه را از بهترین جنس بازار تهیه کرده و برای ثبت کودی تحویل دهید. اینکه هر کودی باید ثبت کودی داشته‌باشد یک قانون است، ولی کود مورد آزمایش می‌تواند آن کودی نباشد که ثبت کودی گرفته‌است.

در منطقه‌ای که خیلی از باغات خشک شده‌است، یا بسیاری از باغات آن ۷۰۰ کیلو در هکتار رانده‌اند، می‌بینیم عملکرد یک باغ ۳ تن است! باید مقایسه کنیم که علت این عملکرد حدوداً ۴ برابر چيست؟

نظارت دوره‌ای بر کیفیت نهاده‌ها به صورت تصادفی وجود ندارد؟

در رابطه با سموم نظارت تعریف شده‌است، اما باز هم ضعف دارد. کارشناس حفظ نباتات سرزده به فروشگاه‌های عرضه نهاده‌های کشاورزی رفته و سموم را از نظر تاریخ، شماره ثبت، مجاز بودن و نبودن بررسی می‌کند. در رابطه با کودها اصلاً نظارتی وجود ندارد، فقط می‌توان روی بسته‌بندی را نگاه کرد و اینکه ثبت کودی دارد یا خیر، اما کیفیت داخل آن را نمی‌توان سنجید.

چرا کشاورزان در استفاده از نظر کارشناسان رغبتی نشان نمی‌دهند؟
تاکنون حتی ده درصد از کشاورزان هم زیر پوشش کارشناسان نیامده‌اند و خیلی از طرح‌ها هم شکست خورده‌اند. این مسئله دو بُعد دارد: یکی همان بحث اطلاعات ناکافی کارشناسان است و عامل مهم دیگر، تک بُعدی کارکردن کارشناسان است. به عنوان مثال، متخصص آفات و بیماری‌ها، تغذیه، هرس و آبیاری را خوب نمی‌داند و با کشاورز یک قرارداد کلی می‌بندد. به نظر شما آیا تنها با مبارزه با آفات و بیماری‌ها می‌شود عملکرد را به حدی که برای کشاورز مطلوب باشد بالا برد؟! قطعاً نمی‌شود. آفات تنها ممکن است درصدی از محصولی که پتانسیل فعلی باغ هست را از بین ببرد.

کارشناس زمانی موفق می‌شود و کشاورز به او اعتماد می‌کند که توصیه‌های او پتانسیل برداشت و عملکرد باغ را بالا ببرد. پس کارشناس باید حتی اگر به علوم دیگر مسلط نیست، حداقل آنها را بلد باشد یا به صورت تیمی کار کند. مثلاً اگر می‌خواهد قرارداد ببندد در تیمش خاکشناس، متخصص تغذیه، باغبانی و آبیاری حاضر باشند.

”

بخشی از کشاورزان چند شغل دارند و شغل اصلیشان کشاورزی نیست و نمی‌توانند وقت بگذارند و تغذیه و فیزیولوژی هم یاد بگیرند. راه حل این مسئله این است که کشاورز از کارشناس استفاده کند

خیلی از کیسه‌های وارداتی کود را هم می‌توان به راحتی در داخل تولید کرد و بعد با جنس مشابه پُرکرد و فروخت؛ در مجموع، نظارت هست، ولی نظارت کاملی انجام نمی‌گیرد

شما به اداره کشاورزی رجوع کنید و ببینید نشریات تخصصی در رابطه با پسته متعلق به چه زمانی هستند، به چه مواردی پرداخته شده و چقدر گفته شده است؟ سال‌هاست که در بخش ترویج نشریات تخصصی به بحث پسته پرداخته‌اند

“

آبیاری، مقدار و کیفیت آب داریم درست است، ولی شرایط خاکی ما تقریباً یکسان است و در اکثر جاها اسیدیته (pH) بین ۷.۵ تا ۸.۵ داریم. از نظر مقدار آب، پر آب و کم آب داریم که می‌توان به دو قسمت تقسیم کرد؛ حداقل می‌توان یک توصیه عمومی برای همه اینها کرد. یا حداقل می‌توان گفت در خاکی که قلیائیت یا شوری بالایی دارد، فاسفر را باید چگونه استفاده کرد تا بتوان بیشترین عملکرد را از آن گرفت.

در این آشفته بازار چه باید کرد و راهکار چیست؟

کشاورز در این آشفته بازار به تنهایی هیچ کار نمی‌تواند بکند، مگر اینکه یک متخصص در کنارش داشته باشد که کارش فروش کود و سم نباشد و فقط برای فروش کود خودش توصیه نکند. امروز خیلی از متخصص‌ها نفعشان در فروش یکسری سموم و کودها است. متخصص باید به کشاورز تعهد داده باشد که عملکرد تولید را بالا ببرد.

یک راه حل امتحان شده این است که در برخی از موارد ما به عنوان کارشناس با کشاورز به صورت ثابت قرارداد نبستیم، بلکه به او پیشنهاد دادیم که طی سه سال عملکرد باغ را از ۳۸۰ کیلو در هکتار به ۳.۵ تن در هکتار افزایش می‌دهیم و در ازای آن سالانه درصدی از محصولت را می‌گیریم. این کار انجام شد تا جایی که کشاورز گفت من برای هر هکتار سالانه ۵ میلیون تومان می‌دهم و شما دیگر درصد نگیرید. کشاورز باید به نحوی راغب شود تا به توصیه‌ها عمل کند. باید به کشاورز تضمین داد. من معتقدم که حتی از کودهای بی کیفیت و با درصد مواد پایین هم می‌توان نتیجه گرفت.

”

بسیاری از کشاورزان اطلاع ندارند که چه نوع کودی و چه زمانی در باغشان مصرف کنند. این باعث می‌شود که گاهی من فروشنده بر اساس موجودی انبارم تصمیم بگیرم که چه نوع کودی به کشاورز بدهم

“

چطور ممکن است که از کودهای بی کیفیت نتیجه گرفت؟!

دو عامل در رابطه با راندمان کوددهی مهم است: یکی، بستر جذب مناسب و دوم، زمان مناسب استفاده از کودها. هر عنصری در تغذیه یک زمان طلایی دارد. مطمئناً دو کود سولوپتاس که یکی حاوی ۵۲ درصد اکسید پتاسیم است و دیگری ۳۵ درصد اکسید پتاسیم دارد، جواب‌های مختلفی می‌دهند؛ ولی کود حاوی ۳۵ درصد اکسید پتاسیم اگر در زمان مناسب و بستر جذب مناسب استفاده شود به اندازه همان ۳۵ درصد اکسید پتاسیم محتوایش جواب می‌دهد.

در رابطه با بستر جذب فقط یک نکته کلیدی می‌گوییم؛ خاک‌های ما در اکثر مناطق از نظر مواد آلی بسیار فقیر هستند. مواد آلی را باید در زمان مصرف کود افزایش دهیم. وجود مواد آلی در خاک موجب می‌شود که در مقطعی اسیدیته ریشه بالا رفته و جذب کود راحت‌تر صورت گیرد.

جبران نیاز سرمایی ناکافی درختان پسته

علی تاج آبادی پور، مریم افروشه

اعضای هیئت علمی پژوهشکده پسته

درختان پسته همانند سایر درختان میوه مناطق معتدله در چرخه رشد سالیانه خود به یک دوره سرما نیاز دارند تا بعد از آن با مهیا شدن شرایط مناسب، رشد و شکوفایی طبیعی جوانه‌ها اتفاق بیفتد. خروج از این خواب زمستانه و شکوفایی مجدد درختان نیازمند تجمع ساعت سرد معینی طی دوره رکود است که به اصطلاح "تأمین نیاز سرمایی" نامیده می‌شود. نیاز سرمایی درختان پسته، با توجه به رقم از ۶۰۰ تا ۱۴۰۰ ساعت دمای بین صفر تا ۷ درجه سلسیوس متفاوت است.

اثرات شدیدتر خواهد بود. بنابراین، درخصوص تأثیرات مثبت و منفی این روغن‌ها اختلاف نظر وجود دارد و نیاز به تحقیق بیشتر در مورد استفاده از مواد جایگزین آنها و با کارایی بهتر در باغات پسته ضروری است.

سیانامید هیدروژن

سیانامید هیدروژن (Hydrogen Cyanamide)، یکی از مواد تأمین

نیاز سرمایی درختان میوه خزان‌دار می‌باشد که سبب شکست

خواب جوانه‌ها و شکوفایی

آنها می‌گردد. این ترکیب

حاوی ۵۲۰ گرم سیانامید

هیدروژن در یک لیتر

می‌باشد. رنگ این محلول

آبی روشن و فاقد بو است که

دارای ۴۹ درصد ماده موثره هیدروژن

سیانامید محلول در آب و ۵۱ درصد

عناصر غیرفعال است.

این ترکیب به صورت وسیعی

روی محصولات مختلف استفاده

شده است. گزارشات بسیاری مبنی

بر اثر مثبت آن، از جمله افزایش

درصد شکستن رکود جوانه‌ها در

انگور، هلو، گلابی ژاپنی، شلیل،

انگور فرنگی، کیوی، آلبالو و گلابی،

افزایش تعداد شاخساره‌ها، محصول

و اندازه میوه انگور، افزایش محصول،

کاهش دوره گرده افشانی و کاهش

میوه‌های چند قلو در کیوی،

هم‌زمانی در بلوغ گل‌های نر و ماده و

زودرس شدن میوه در پکان، افزایش

گرده‌افشانی و جلوگیری از بیماری

آتشک در گلابی و مقاومت به

سرماي بهار در محصولات مختلف

ارائه شده است.

در بین ارقام تجاری ایران، کمترین نیاز سرمایی مربوط به رقم کله‌قوچی در حدود ۶۰۰ ساعت است. درحالی‌که رقم اکبری بیشترین نیاز سرمایی حدود ۱۲۰۰ ساعت را دارد و ارقام احمد آقایی و فندقی بین این دو رقم هستند. طی دهه گذشته، حادث شدن زمستان‌هایی با گرمای غیرمعمول در برخی از مناطق پسته‌خیز ایران، ارقام پسته با نیاز سرمایی بالا نظیر اکبری را با مشکل مواجه نموده است. عدم تأمین نیاز سرمایی در درختان پسته اثرات نامطلوبی از جمله: کاهش رشد میان‌گره، کاهش تعداد برگچه، کاهش سطح برگ، افزایش درصد برگ‌های غیرطبیعی، ریزش زیاد جوانه‌ها، تأخیر در گلدهی و برگدهی، تشکیل میوه کم به دلیل ریزش و تنک‌شدن خوشه‌ها حتی در سال پرمحصول، تولید گل به صورت جانبی و انتهایی بر روی شاخه‌های فصل جاری و در نهایت کاهش عملکرد را در پی دارد. مجموع این پیامدها سبب کاهش ارزش و درآمد اقتصادی باغ‌ها در کوتاه مدت و همچنین بلندمدت می‌گردد.

سالیانه حجم زیادی از روغن‌های معدنی معروف به روغن ولک جهت جبران نیاز سرمایی درختان پسته توسط باغداران در باغات پسته استفاده می‌شود. این روغن‌های معدنی در برخی سال‌ها اثرات منفی شدیدی روی درختان پسته از جمله افزایش سرخشیدگی و ترشح صمغ از تنه درخت داشته‌اند و در صورتی که کیفیت روغن ولک مصرفی مطابق استاندارد نباشد، این

محلول پاشی سیانامید هیدروژن روی درختان پسته رقم اکبری در بهمن ماه

نتایج کاربرد سیانامید هیدروژن روی درختان پسته در سایر کشورها

بر اساس بررسی منابع، این ترکیب بین ۴ تا ۱۴ روز گل‌دهی و رسیدن میوه را در محصولات مختلف تسریع نموده‌است. مطالعات متعددی روی تأثیر این ترکیب بر شکست خواب جوانه‌های زایشی و رویشی درختان پسته در کشورهای مختلف انجام شده‌است.

در ترکیه، روی پسته رقم سیرت که تنها ۲۳۰ ساعت نیاز سرمایی آن تأمین شده بود نشان داد که استفاده از ترکیب سیانامید هیدروژن ۱ و ۲ درصد به علاوه آرموبریک یک درصد، سبب افزایش ۱۳،۳ درصدی گل‌دهی نسبت به عدم محلول پاشی (شاهد) گردید.

در آمریکا، تأثیر سیانامید هیدروژن ۲ درصد (۲۰ لیتر از ترکیب در هزار لیتر آب) روی پسته رقم کرمان بررسی شد. نتایج نشان داد که محلول پاشی این ترکیب سبب افزایش عملکرد و کاهش پوکی محصول درختان با پایه اینترگرمایا و هیبرید آتلانتیکا × اینترگرمایا گردید در تونس، تأثیرات پاشش این ترکیب ۲ و ۴

درصد روی رقم پسته ماتئور را مورد ارزیابی قرار دادند. نتایج نشان می‌دهد که تیمار سیانامید هیدروژن ۲ درصد سبب تسریع معنی‌دار گل‌دهی نشد، اما تیمار ۴ درصد آن باعث تسریع گل‌دهی ۱۱ روز زودتر از شاهد گردید و همچنین با افزایش تعداد خوشه و تعداد دانه در هر خوشه سبب افزایش ۷۲ درصدی عملکرد و ۷۳ درصدی پسته‌های خندان نیز گردید. محلول پاشی این ترکیب روی درختان ماده در مناطق با زمستان معتدل با تسریع ۱۹ روزه بیداری جوانه‌ها سبب هم‌پوشانی بهتر گل‌دهی آنها با درختان نر به ویژه زمانی که در باغ ارقام گرده‌دهنده متوسط گل و دیر گل وجود ندارد، می‌گردد. در استرالیا، تأثیر دو غلظت ۳ و ۴ درصد این ترکیب بر مراحل فنولوژیکی درختان بارور و غیربارور پسته نشان داده که این تیمارها در سال ۲۰۰۲ تأثیر معنی‌داری بر تسریع شکوفایی جوانه‌ها نداشت، اما در سال ۲۰۰۳ سبب تسریع شکوفایی جوانه‌ها گردید.

دستورالعمل محلول پاشی سیانامید هیدروژن

- بررسی میزان سرمای تأمین شده هر منطقه بر اساس داده‌های هواشناسی در اواسط بهمن ماه تعیین ارقامی که سرمای کافی برای تأمین نیاز سرمایی آنها وجود ندارد.

- بررسی پیش‌بینی‌های هواشناسی مبنی بر عدم وجود باد در زمان محلول پاشی و عدم وجود بارندگی ۲۴ ساعت بعد از محلول پاشی.

- محلول پاشی سیانامید هیدروژن ۴ درصد در صبح (۷ تا ۱۰ صبح) انجام شود.

- محلول پاشی در هوای آرام انجام شود.

- محلول پاشی سیانامید هیدروژن به تنهایی انجام شود و هیچ ماده دیگری به آن اضافه نشود.

- رعایت اصول ایمنی هنگام پاشش (پوشیدن لباس، عینک، ماسک، دستکش، کلاه و کفش مخصوص سم‌پاشی و خودداری از خوردن و آشامیدن)

اثرات سیانامید هیدروژن در بیدار کردن درختان پسته رقم اکبری (درختان جلو محلول پاشی با روغن ولک ۶ درصد، درختان عقب محلول پاشی با سیانامید هیدروژن ۴ درصد)

نتایج کاربرد سیانامید هیدروژن روی درختان پسته در ایران

اختلاف معنی داری با شاهد داشت. افزایش درصد خندانی در تیمارهای سیانامید هیدروژن و روغن ولک به ترتیب با ۶۶ و ۸۸ درصد نسبت به شاهد بود. تیمارهای ولک و سیانامید هیدروژن از نظر درصد خندانی تفاوت معنی داری با یکدیگر نداشتند. اما لازم به ذکر است که درصد پوکی در تیمار سیانامید هیدروژن ۴ درصد با اختلاف معنی داری نسبت به شاهد و تیمار روغن ولک ۴ درصد به ترتیب ۳۳ و ۴۱ درصد افزایش یافت. رشد شاخه سال جاری در تیمار سیانامید هیدروژن ۴ درصد با اختلاف معنی دار نسبت به شاهد ۶۸ درصد افزایش یافت. نتایج نشان داد که محلول پاشی این ترکیب با دوز ۴ درصد باعث زود گلدهی رقم اکبری شد و ترشح صمغ به مراتب کمتر در این تیمار قابل مشاهده بود.

ملاحظات پاشش

- باتوجه به اثرات کمتر ترکیب سیانامید هیدروژن در زودگلدهی درختان در شرایط کم بار نسبت به درختان در شرایط پر بار به دلیل مواد غذایی کم ذخیره شده در گیاه، بهتر است که در شرایط پر بار استفاده شود.
- پاشش ترکیب در زمانی که در فصل رشد گذشته تغذیه گیاه به خوبی صورت گرفته باشد و مواد غذایی ذخیره شده در گیاه کافی باشد، اثرات مثبت بیشتری دارد.
- پاشش سیانامید هیدروژن فقط روی ارقام دیرگل مانند اکبری توصیه می شود. پاشش این ترکیب روی سایر ارقام، مخصوصاً ارقام زودگلی مانند احمدآقای و کله قوچی به دلیل زودگلی زیاد (زودتر از ارقام نر موجود در باغات) و عدم وجود گرده، باعث عدم لقاح و کاهش تعداد پسته درخوشه و کاهش محصول می شود.
- در زمان محلول پاشی، درخت به هیچ وجه نباید تحت استرس هایی از قبیل فقدان رطوبت خاک، درجه حرارت بالا، تغییر ناگهانی درجه حرارت، بادهای خشک و طولانی بعد از محلول پاشی باشد. همچنین، درختان نباید دچار ضعف شدید به علت وجود بیماری و یا طغیان آفات باشند.

سه ماده شیمیایی سیانامید هیدروژن، روغن ولک و نیترات پتاسیم روی رقم احمدآقای در منطقه شاهماران واقع در جنوب غربی استان کرمان بررسی شد. متوسط دمای سرد تجمع یافته زیر ۷ درجه سانتی گراد در این منطقه ۵۶۶ ساعت بود. نتایج تحقیق نشان داد که پاشش سیانامید هیدروژن و روغن ولک سبب شکست خواب جوانه ها به میزان ۱۵ تا ۲۰ روز زودتر نسبت به شاهد گردید.

سیانامید هیدروژن ۴ درصد و روغن ولک ۷ درصد به تنهایی به ترتیب با شکست ۶۹،۵ و ۶۲،۳۷ درصدی خواب جوانه ها نسبت به شاهد (۴۱،۶۲ درصد) به عنوان بهترین تیمارها انتخاب گردیدند. همچنین ترکیب سیانامید هیدروژن ۴ درصد به علاوه روغن ولک ۷ درصد سبب شکست ۷۷،۵ درصدی خواب جوانه ها گردید که موثرترین ترکیب معرفی گردید. این تیمارها سبب افزایش کمی و کیفیت عملکرد نسبت به شاهد نیز گردیدند. همچنین، نتایج تحقیق نشان داد غلظت ۴ درصد سیانامید هیدروژن موثرتر از ۲ درصد است.

در منطقه سیرجان محلول پاشی سیانامید هیدروژن ۴ درصد روی رقم اکبری در اواسط بهمن بهترین تیمار بود. در حالی که غلظت های بالاتر و زمان پاشش دیرتر دارای اثرات منفی روی باز شدن جوانه های زایشی بودند. درواقع، بهترین زمان استفاده از تیمارهای مواد شیمیایی از جمله سیانامید هیدروژن زمانی است که حدود ۷۵ درصد از نیاز سرمایی تأمین شده باشد و ۴۵ روز قبل از تورم جوانه های گل پسته باشد.

تأثیر ماده شیمیایی سیانامید هیدروژن در تأمین نیاز سرمایی درختان بارور پسته رقم تجاری اکبری در استان های کرمان، یزد و فارس انجام شد. محلول پاشی این ترکیب در غلظت ۴ درصد و تیمار روغن معدنی ولک در غلظت ۴ درصد مورد مقایسه قرار گرفتند. زمان گلدهی، ترشح صمغ، اونس دانه و سایر صفات کیفی و کمی میوه ارزیابی شد.

نتایج این پژوهش نشان داد که هم روغن ولک و هم سیانامید هیدروژن باعث زودگلدهی رقم پسته اکبری شدند. محلول پاشی سیانامید هیدروژن ۴ درصد به طور قابل ملاحظه ای زمان گلدهی را به جلو انداخت، به طوری که شروع گلدهی در این تیمار نسبت به تیمار روغن ولک ۴ درصد، ۸ روز و نسبت به شاهد، ۱۲ روز زودتر بود. استفاده از روغن ولک باعث افزایش ترشح صمغ از جوانه ها، سرشاخه ها و شاخه های چند ساله نسبت به تیمارهای سیانامید هیدروژن و شاهد شد. وزن خوشه پسته در تیمار سیانامید هیدروژن ۴ درصد ۲،۳ برابر شاهد و حدود ۲۱ درصد بیشتر از تیمار روغن ولک ۴ درصد بود و

به سفارش انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا بررسی شد

نقش پسته در اقتصاد نواحی پسته خیز

برگرفته از وبسایت انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا (APG)

مترجم: سحر نخعی

اشتغالزایی پسته چقدر است؟ در آمد پسته چگونه توزیع می شود؟ و پسته چند دلار به اقتصاد مناطق پسته خیز تزریق می کند؟ پاسخ این سوالات برای صنعت پسته آمریکا که حدود ۱۳۵ هزار هکتار باغ پسته با درختان بالغ دارد، روشن است. انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا که یک انجمن غیرانتفاعی و خصوصی است و نمایندگی بیش از ۸۰۰ عضو از بخش های تولید و فرآوری پسته در کالیفرنیا، آریزونا و نیومکزیکو را بر عهده دارد از یک موسسه خصوصی خواسته تا در این باره مطالعه کند.

در ایران چنین مطالعه ای انجام نشده، تنها می توان گفت با توجه به ساختار خرده مالکی و غیرمکانیزه پسته ایران، مقدار مشاغل مرتبط با حدود ۳۴۰ هزار هکتار باغ پسته بارور فعلی در ایران و اشتغالزایی باغریزی های جدید بسیار بالاتر از آمریکا است؛ میزان در آمد پسته ایران بسته به سال بین ۱.۵ تا ۲ میلیارد دلار بر آورد می شود و در آمد آن به خوبی در مناطق پسته خیز توزیع می گردد. اعداد دقیق حجم سرمایه گذاری انجام شده در پسته ایران، میزان اشتغال مستقیم و غیرمستقیم و تأثیر آن بر اقتصاد کشور و مناطق پسته خیز، جزو مواردی هستند که بحث و گفت و گو و تحقیق روی آنها مفید به نظر می رسد، اما این کار همکاری بیشتری می طلبد. در ادامه، گزارش وضعیت اقتصادی پسته آمریکا که تقریباً یک سال و نیم پیش انجام شده است، بیش روی شماس است.

گردباد فعالیت های اقتصادی

از آنجایی که تولیدکنندگان پسته کالیفرنیا و فرآوری کنندگان برای تولید این آجیل های حاوی پروتئین پول خرج می کنند، گردبادی از فعالیت های اقتصادی را در سراسر این ایالت ایجاد می کنند. این نتیجه مطالعات تأثیر اقتصادی پسته است که به سفارش انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا و توسط شرکت توتلیان انجام شده است تا مشخص کند چگونه هزینه های باغداران و فرآوری کنندگان باعث ایجاد فعالیت تجاری، اشتغالزایی و درآمد نیروی کار می شود.

در کالیفرنیا، جایی که ۹۹ درصد از عرضه پسته ایالات متحده آمریکا را با سطح زیرکشتی بیش از ۱۹۶ هزار هکتار تا سال ۲۰۲۰ داشته، داده ها نشان دهنده تأثیر قابل توجه و رو به رشد این صنعت است که در اقتصاد این ایالت موج می زند. دنیس توتلیان که این مطالعه را انجام داده، در این مورد گفت: «وقتی یک کشاورز پول خرج می کند، در واقع کسب و کار جدیدی برای مجموعه های دیگر ایجاد می کند که این به معنای ایجاد شغل و درآمد نیروی کار است.» در سال ۲۰۲۰، تولیدکنندگان و فرآوری کنندگان پسته کالیفرنیا بیش از ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار هزینه کردند که معادل میانگین بیش از ۷،۷ میلیون دلار در روز می شود. از لحاظ تأثیر کلی اقتصادی که بهترین معیار بررسی فعالیت های اقتصادی است، داده ها نشان می دهد که در سال ۲۰۲۰ تولیدکنندگان و فرآوری کنندگان ایالت کالیفرنیا ۵،۲ میلیارد دلار به اقتصاد این ایالت تزریق کرده اند که این رقم معادل بیش از ۱۰ هزار دلار در هر دقیقه است.

صنعت پسته کالیفرنیا در سال ۲۰۲۰ بیش از ۴۷ هزار و ۲۰۰ شغل تمام وقت ایجاد کرده است. در این میان باغداران، ۲۱ هزار شغل و ضبطان و فرآوری کنندگان ۲۶ هزار و ۲۰۰ شغل ایجاد کرده اند.

تقریباً ۲،۵ میلیارد دلار از درآمد نیروی کار ایالت کالیفرنیا توسط باغداران و فرآوری کنندگان پسته این ایالت تأمین می شود. باتوجه به اینکه کارگران درآمد خود را صرف خرید مجموعه ای از کالاها و خدمات می کنند، این دلارها در سرتاسر اقتصاد ایالت پخش می شوند.

افزایش ۶۵ درصدی سطح زیرکشت پسته کالیفرنیا طی سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰

یکی از عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی کالیفرنیا، سرمایه‌گذاری کشاورزان روی توسعه سطح زیرکشت پسته بوده‌است. طی این چهار سال، ۷۰ هزار هکتار به سطح زیرکشت پسته اضافه شده‌است. این افزایش ۵۶ درصدی در سطح زیرکشت، به تنهایی، نزدیک به ۱,۹ میلیارد دلار تأثیر اقتصادی بر کالیفرنیا داشته‌است.

سرمایه‌گذاری کشاورزان در افزایش سطح زیرکشت پسته، روزانه بیش از ۵,۱ میلیون دلار و نزدیک به ۲۷ هزار دلار به‌ازای هر هکتار بوده‌است. این به معنای ایجاد بیش از ۱۶ هزار و ۸۰۰ شغل، نزدیک به ۸۸۳,۷ میلیون دلار درآمد اضافی نیروی کار است. توتلیان در این باره می‌گوید: «تأثیر خروجی اقتصادی صنعت پسته کالیفرنیا در بخش کشاورزی بسیار زیاد است و تقریباً تمامی صنایع دیگر این ایالت از املاک گرفته تا ساخت‌وساز، بیمه، خدمات و خرده‌فروشی را تحت‌الشعاع خود قرار داده‌است.»

پسته و اقتصاد ایالت‌های آریزونا و نیومکزیکو

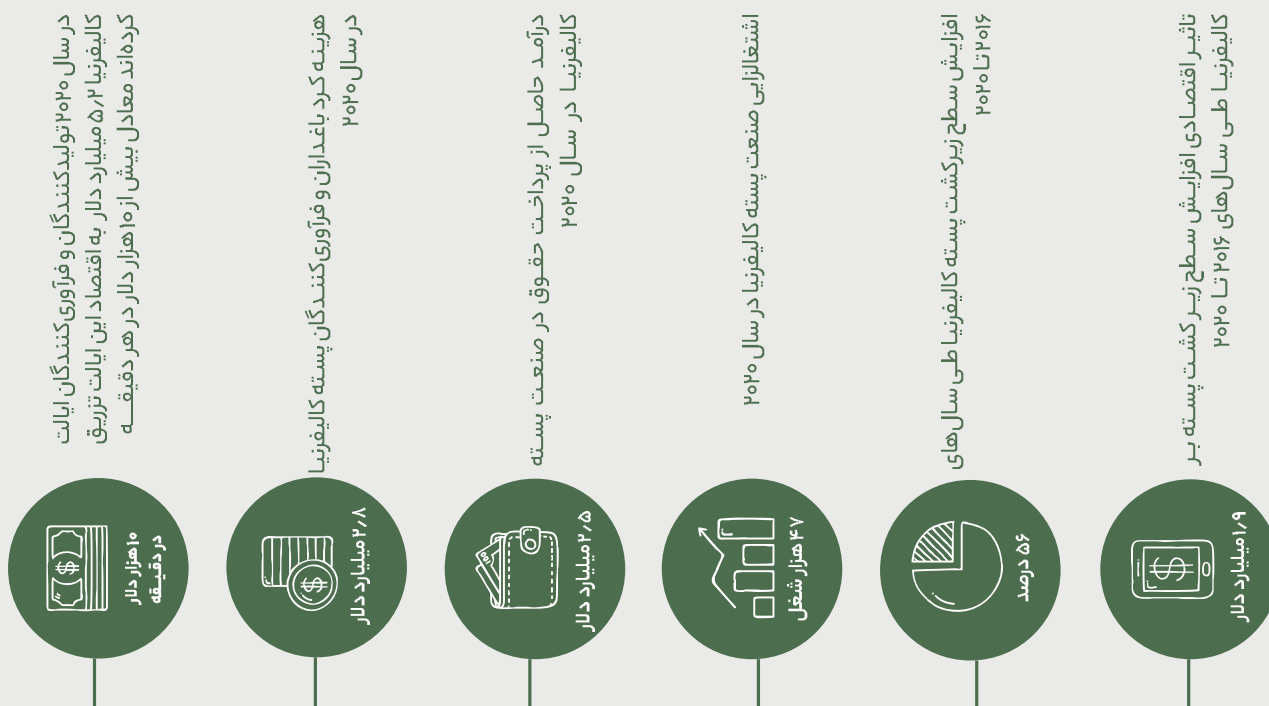
در این تحقیق برای اولین بار تأثیر صنعت پسته روی اقتصاد ایالت‌های آریزونا و نیومکزیکو نیز مورد بررسی قرار گرفته‌است. گرچه مقدار تولید پسته این ایالت‌ها در مقایسه با کالیفرنیا ناچیز است، اما تولیدکنندگان و فرآوری‌کنندگان پسته در آریزونا و نیومکزیکو کمک شایانی به رشد اقتصادی این ایالت‌ها کرده‌اند.

در آریزونا در سال ۲۰۲۰، کل هزینه‌کرد تولیدکنندگان و فرآوری‌کنندگان پسته ۴۹,۱ میلیون دلار و تأثیر اقتصادی آن ۹۱,۸ میلیون دلار بوده‌است. در این ایالت ۹۱۵ شغل ایجاد شده و درآمد نیروی کار ۳۹,۶ میلیون دلار گزارش شده‌است. سطح زیر کشت پسته در آریزونا حدود ۴ هزار هکتار است.

در نیومکزیکو در سال ۲۰۲۰، کل مخارج تولیدکنندگان و فرآوری‌کنندگان پسته ۲,۷ میلیون دلار و اثر اقتصادی پسته ۴,۵ میلیون دلار گزارش شده‌است. در این ایالت ۳۸ شغل ایجاد شده و ۱,۹ میلیون دلار درآمد نیروی کار بوده‌است. سطح زیرکشت پسته در نیومکزیکو حدود ۲۴۳ هکتار است.

ریچارد ماتویان، رئیس انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا در این باره گفت: «اعضای ما نقش خود را در تقویت اقتصاد همه ایالت‌های پسته‌خیز به‌خوبی ایفا می‌کنند که این باعث افتخار است.» وی توضیح داد: «اگر در سال ۲۰۲۰ سطح زیرکشت پسته در سرتاسر کالیفرنیا ۱۹۶ هزار هکتار پسته بوده، این عدد در سال ۲۰۲۱ به ۲۱۲ هزار هکتار رسیده‌است.»

جودی هیریگوین، معاون انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا، با اشاره به بحث امنیت غذایی و کیفیت استثنایی پسته آمریکایی، معتقد است الگوی رژیم‌های غذایی در دنیا در حال تغییر به سمت پروتئین‌های گیاهی و پایدار است. وی افزایش سطح زیرکشت پسته آمریکا را کمک شایانی به رشد عرضه پسته در سراسر جهان می‌داند.

مراد مرتاض فعال صنعت پسته تشریح کرد

کاهش ۸۰ درصد هزینه‌ها در نتیجه استفاده از دستگاه سورتر سورچین

مراد مرتاض که از فعالان با سابقه پسته است، به دلایل متعدد استفاده از دستگاه سورتر سورچین را توصیه می‌کند؛ به گفته وی کاهش هزینه‌های نیروی انسانی و افزایش دقت و سرعت سورتینگ پسته از دستاوردهای مهم این دستگاه است. جزئیات بیشتر را در وی در گفت‌وگوی پیش‌رو شرح می‌دهد.

لطفاً ضمن معرفی خودتان، سابقه فعالیت و تخصصتان را در صنعت پسته بفرمایید؟

با سلام، مراد مرتاض هستم، ۲۰ سال سابقه فعالیت در صنعت پسته را دارم. دانش آموخته کشاورزی دانشگاه تهران و دیویس آمریکا هستم، همچنین دارای مدرک ام بی ای تجارت بین‌المللی کشاورزی از انگلستان هستم.

چه عواملی در مجموعه شما باعث احساس نیاز به تهیه دستگاه سورتر شد؟

با توجه به فاصله مجموعه ما با شهرهای بزرگ و مراکز عمده تولید پسته، ما دسترسی به نیروهای متخصصی که توانایی سورت با کیفیت بالا داشته باشند، نداشتیم؛ در نتیجه احتمال اینکه سورت با کیفیت بالا و یکدست داشته باشیم بسیار پایین بود. بنابراین تصمیم گرفتیم تا از دستگاهی که بتواند همانند یک کارگر ماهر عمل کند استفاده کنیم.

از چه طریقی با سورتر هوشمند سورچین آشنا شدید؟

نحوه آشنایی من با شرکت پویا فن آوران کوثر و برند سورچین از طریق سایت این مجموعه می‌باشد. پس از ملاقات و صحبت حضوری با شرکت تولیدکننده سورتر سورچین و مشاهده اسکوپ این شرکت و علاقه‌مندی آنها، بر تهیه این دستگاه مصمم تر شدیم. با توجه به توانمندی شرکت سورچین در زمینه پردازش تصویر، هوش مصنوعی، مکانیک و الکترونیک در نهایت ضمن انتقال تجربه سورتینگ دستی مجموعه ما و نیازمندی هایمان به این شرکت، دستگاه سورتر هوشمند پسته با برنامه سورتینگ اختصاصی ما طراحی و تولید شد؛ هم اکنون حدود ۱ سال است که در حال استفاده از دستگاه هستیم.

چرا دستگاه سورتر سورچین را از بین رقبای داخلی و خارجی انتخاب کردید؟

یک اینکه این شرکت تنها شرکتی بود که بعنوان تولیدکننده سورتر پسته در گول به ما پیشنهاد داده شد. دوم بدلیل اینکه این شرکت بیش از ۱۵ سال هست که تولیدکننده دوربین های ثبت تخلف جاده ای میباشد و تجربه کافی در زمینه پردازش تصویر دارد و نیز اساس کار سورتر پسته پردازش تصویر هست، در نتیجه تصمیم به همکاری با شرکت سورچین و تهیه سورتر پسته از این شرکت کردیم. مورد بعدی بحث پشتیبانی دستگاه می باشد؛ اغلب سورترهای موجود در بازار تولید خارج از کشور یا مونتاژ داخل هستند، بحث پشتیبانی این دستگاه ها بسیار ضعیف است و احتمال این که با بروز کوچکترین مشکل این دستگاه ها از خط تولید خارج شوند بالاست. باتوجه به ساخت و تولید صفر تا صد دستگاه سورتر سورچین توسط شرکت دانش بنیان کاملاً ایرانی، تیم پشتیبانی قوی آماده رفع هرگونه خطای احتمالی دستگاه در کوتاه ترین زمان ممکن و در سراسر ایران می باشد؛ همچنین باتوجه به خصوصیات منحصر بفرد زراعی هر سال، ما نیاز به تنظیمات جدیدی در دستگاه باتوجه به محصول زراعی آن سال داریم، در نتیجه پشتیبانی قوی این شرکت به ما کمک می کند تا بتوانیم هر سال تنظیمات جدیدی به دستگاه بدیم و محصولات با کیفیت تری روانه بازار کنیم.

دستگاه سورتر سورچین چه نقشی در کاهش هزینه‌ها و افزایش کیفیت محصولات شما داشته است؟

در نتیجه استفاده از دستگاه سورتر سورچین حدود ۷۰ درصد از هزینه‌های نیروی انسانی مجموعه ما کاهش پیدا کرد. از اثرات مهم این دستگاه افزایش دقت و سرعت

سورتینگ پسته شد به طوری که توانستیم همزمان با شروع فصل برداشت، عملیات سورت را با ضبط و فرآوری پسته بصورت موازی انجام بدیم؛ در نتیجه اینکار، توانستیم محصول را سریع تر وارد بازار کنیم. خطای دستگاه سورت بسیار کمتر از خطای سورت دستی است، در سورت دستی خطای نیروهای انسانی متفاوت از یکدیگر هست و در نهایت محصول یکدستی نداریم. اما خطای موجود در سورت با دستگاه سورچین بسیار جزئی و یکدست می باشد و در نهایت محصولی یکدست خواهیم داشت.

چه توصیه ای جهت استفاده از تکنولوژی های مدرن به هم صنف‌هایتان دارید؟

باتوجه به افزایش روزافزون هزینه های تولید و نیروی انسانی بهترین گزینه استفاده از تکنولوژی و علم جدید است؛ در نتیجه ی استفاده از تکنولوژی مدرن، کار شما با حداقل پرتی ممکن و استفاده حداقلی از نیروی انسانی انجام میشود که این خود موجب افزایش بازدهی و کاهش هزینه است. هم صنفی های من باید به این باور داشته باشند که تکنولوژی میتواند جواب خیلی از راه حل ها باشد.

دستگاه سورت سیمی چه تاثیری در مدیریت نیروی انسانی شما داشته است؟

قبل از تهیه و استفاده از دستگاه سورت سورچین، صد در صد وابسته نیروی انسانی بودیم و این وابستگی قدرت مدیریت منابع انسانی را کاهش می داد، حالا با وجود سورت و کاهش وابستگی به نیروی انسانی، قادر به کنترل بهتر نیروی انسانی هستیم. خیلی از کارهایی که دشوار، خسته کننده، تکراری و زمان بر برای نیروی انسانی هست را به کمک دستگاه سورت انجام می دهیم و کارهای سبک تر را توسط نیروی انسانی جلو می بریم.

انتظارات شما از دستگاه سورت چه بود و دستگاه سورت سیمی تا چه حد توانست انتظارات شما را برآورده کند؟

دستگاه سورت سیمی تا حد خیلی زیادی پاسخگوی انتظارات ما بود، نکته ای که وجود دارد تجربه استفاده ما از دستگاه هست، طی یک سالی که از دستگاه استفاده کردیم و تجربه ای که در استفاده از دستگاه داشتیم پیش بینی میکنیم در سال آینده استفاده بهینه تر و با راندمان بالا از دستگاه داشته باشیم. خیلی مهمه که چه تنظیماتی به دستگاه بدیم و از دستگاه بخوایم چه چیز را جدا و چه چیز را جدا نکند که در نهایت باعث میشود کیفیت پسته تولیدی شما مطابق با نظرات بازار باشد و بدانید که دقیقاً بازار چه چیزی میخواهد و براساس آن دستگاه سورت را تنظیم کنید و به کار ببرید. گاهی پسته هایی که ریجکت شده اند، مخصوصاً انواع ظریف آن ها همچون پسته اکبری یا پسته های ممتاز که احتمالاً نمیخواهیم بیش از یک بار وارد دستگاه شود بدلیل احتمال اینکه ممکن است مغز شوند. بنابر این خروجی ریجکت شده را یکبار هم سورت دستی انجام می دهیم تا بتوانیم کیفیت را بالا ببریم و بازار پسندی محصول بیشتر شود.

گزارش وضعیت پسته ایران و آمریکادر بازارهای جهانی

کمیته بازرگانی انجمن پسته ایران

در سه ماه اول سال محصولی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، کشورهای مشترک المنافع، به عنوان اولین مقصد پسته صادراتی ایران، خریدار ۷ هزار تن پسته از ایران بوده اند. با این حال بواسطه کاهش کلی حجم صادرات، ورود پسته ایرانی به این مقاصد نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود ۲۲ درصد کاهش داشته است. بازار شبه قاره هند با سهم ۵ هزار تنی از صادرات پسته ایران، دومین مقصد صادراتی این دوره گزارش شده که نسبت به مدت مشابه سال محصولی قبل مبین کاهشی ۱۷ درصدی است. سومین مقصد صادراتی پسته ایران در سه ماهی که گذشت بازار خاورمیانه با سهم ۳ هزار تنی از کل صادرات بوده که نسبت به سه ماه اول سال محصولی قبل ۲۵ درصد کاهش نشان می دهد.

در روزهای اخیر، به دنبال افزایش نرخ دلار در کشور شاهد تعدیل نسبی قیمت های پسته ایران در بازارهای جهانی بوده ایم. اما این تعدیل قیمت منجر به افزایش تقاضای جدی از جانب مشتریان خارجی نشده است و پیش بینی می شود که بنا به دلایلی در ماه های آتی نیز شاهد تقاضای پرحجم از جانب مشتریان خارجی برای پسته ایران نباشیم. این دلایل عبارتند از:

طبق آمار گمرک ایران ۸ هزار تن پسته در ماه آذر صادر شده است. در این ماه بازارهای مشترک المنافع، شبه قاره هند و خاورمیانه بیشترین سهم از صادرات پسته ایران را به خود اختصاص دادند.

در سه ماه اول سال محصولی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ (از مهر تا پایان آذر ۱۴۰۱)، از کل برآورد ۱۲۱ هزار تن پسته در دسترس اول دوره، معادل ۳۰ هزار تن به مصرف رسیده است؛ از این میزان، معادل ۲۶ هزار تن پسته خشک در پوست صادر شده و تخمین زده می شود ۴ هزار تن پسته در داخل کشور فروش رفته باشد. مانده محصول پسته ایران در پایان آذر ۱۴۰۱، پس از کسر برآورد مصرف داخل و میزان صادرات، ۹۱ هزار تن تخمین زده می شود.

حجم صادرات پسته ایران در طول سه ماه اول سال محصولی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، حدود ۲۱ درصد از تخمین موجودی اول سال محسوب می شود. سهم صادرات در مدت مشابه سال گذشته ۳۷ درصد از موجودی اول سال بود. این آمار به معنای کاهش ۴۳ درصدی سهم صادرات سه ماهه از موجودی اول دوره در مقایسه با سال قبل و روندهای طولانی مدت می باشد.

رقیب بیشتر بوده، در ماه های اخیر شاهد کاهش قیمت آن در بازارهای جهانی بوده ایم. برخلاف روند سال گذشته، پیش بینی می شود امسال قیمت مغز پسته، اهرم ثبات چندان قدرتمندی برای پسته خشک در پوست ایرانی محسوب نشود. از آنجا که کیفیت پسته آمریکایی در برداشت دوم پایین تر از حد انتظار بوده و احتمالاً حجم قابل توجهی از این پسته ها به صورت مغز یا ماده اولیه تولید مغز به بازار عرضه شوند، این احتمال وجود دارد که چه بسا این روند در ماه های آتی تشدید شود.

وضعیت تجاری پسته آمریکا

طبق آمار کمیته اجرایی پسته آمریکا، ۲۴ هزار تن پسته در ماه نوامبر (سومین ماه از سال محصولی ۲۰۲۳-۲۰۲۲) صادر شده است. در این ماه بازارهای شرق دور، خاورمیانه و اروپا به ترتیب بیشترین سهم از صادرات پسته آمریکا را به خود اختصاص دادند. در سه ماه اول سال محصولی جاری، از کل ۵۶۲ هزار تن پسته در دسترس، ۱۰۲ هزار تن به مصرف رسیده است؛ از این میزان، ۷۴ هزار تن پسته صادر شده و ۲۸ هزار تن پسته در داخل آمریکا فروش رفته است.

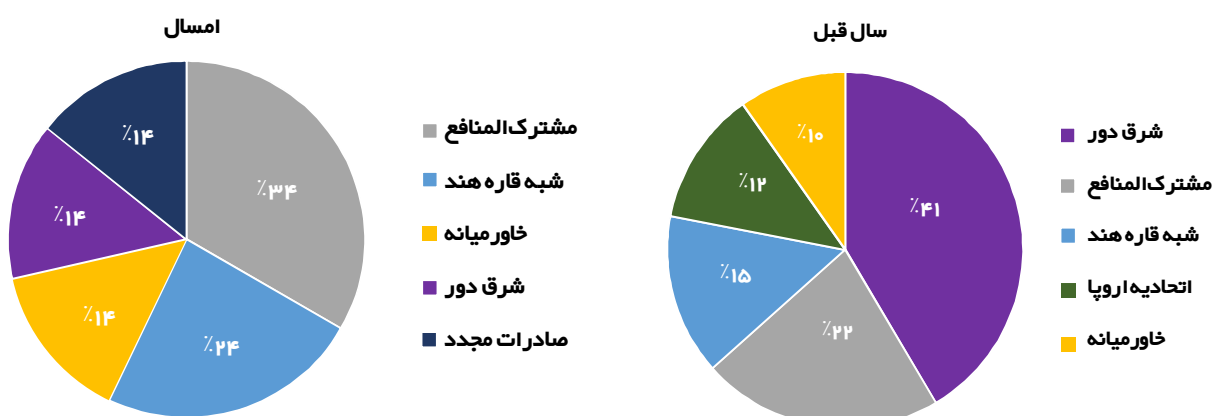
۱. تأمین حجم قابل توجهی از تقاضای جهانی با پسته آمریکایی، در پی فروش کم پسته ایرانی در سه ماه اول سال محصولی جاری، به دلیل قیمت های بالا. به عنوان مثال، بازار شرق دور در سه ماهه گذشته، تنها ۳ هزار تن واردات پسته از ایران داشته، در حالیکه سال گذشته، مقصد ۱۷ هزار تن پسته از ایران در مدت مشابه بوده است. کاهش صادرات به این بازار ناشی از حساسیت خریداران چینی به قیمت و کشش آنها به سمت پسته رقیب بوده است؛ طبق آمار کمیته اجرایی پسته آمریکا (ACP)، صادرات پسته آمریکایی به این مقصد مهم طی سه ماه اول سال محصولی جاری ۴۳ هزار تن گزارش شده است.

۲. انگیزه کم کشاورزان برای فروش محصول به دلیل احتمال افزایش نرخ ارز، حجم کم محصول سال جاری و مشخص نبودن وضعیت محصول سال آینده.

۳. انگیزه کم تجار و صادرکنندگان برای خرید و صادرات به دلیل ریسک ناشی از نوسانات نرخ ارز و تداوم چالش های متعدد از جمله مسائل مالی، قانونی، تحریمی و از همه مهم تر مسئله تعهد ارزی.

با توجه به اینکه امسال عرضه مغز پسته توسط کشورهای

مقایسه مقاصد صادراتی طی سه ماه اول سال محصولی

پرونده ویژه بازار روایت یکساله صادرات پسته

سحر نخعی
دبیر کمیته بازرگانی

پسته در شش ماه اول سال ۱۴۰۱ و چرایی بد کارکردن موتور صادرات پسته ایران پرداخته‌اند. امیرعلی عسگرآلادی و محسن جلال‌پور نیز ضمن بازخوانی آنچه بر عرضه و صادرات پسته ایران رفته‌است، تلاش کرده‌اند پیش‌بینی کوتاهی از آینده بازار ارائه دهند. هرچند که آنها اذعان داشتند که از برآورد وضعیت پیش‌رو باتوجه به خیل عوامل موثر و غیرمترقبه ناتوان هستند.

در شماره آتی ماهنامه دنیای پسته، اطلاعات جمع‌آوری شده در این زمینه از حسین نظری و بهرام آگاه که هر دو جزو صادرکنندگان نام‌آشنای انجمن پسته ایران هستند منتشر خواهد شد.

طی سال‌های اخیر بازار پسته ایران تحول کم‌سابقه‌ای را از طرف عرضه به خود دیده که به‌زعم بسیاری از صاحب‌نظران از دست‌رفتن بازارهای صادراتی را در پی داشته‌است. دلیل روی دادن این واقعه، نشانه‌ها و عوارض آن بحث دیگری است که در این پرونده سعی کرده‌ایم به آن بپردازیم. همچنین، در خلال تحلیل‌ها، راه‌حل‌ها و پیشنهادات برون‌رفت از وضع موجود و ترسیم آینده‌ای بهتر را نیز پیگیری کردیم.

در مسیر جمع‌آوری اطلاعات در خصوص ارزیابی وضعیت بازار پسته، با پیشکسوتان و صاحب‌نظران بازار گفت‌وگو کردیم و نظر آنها را جویا شدیم. سید محمود ابطحی و همکان وی، محمدرضا رنجبر و حمیده شریفی، در قالب یک یادداشت به تحلیل وضعیت صادرات

تولیدکنندگان (باغداران) اولاً با توجه به کاهش برداشت و افزایش هزینه‌ها خواهان افزایش قیمت بودند. ثانیاً، همزمان در ماه‌های اول سال ۱۴۰۱ قیمت همه کالاها به شدت بالا رفته بود و وقتی باغداران می‌دیدند همه چیز گران شده انتظار داشتند قیمت پسته هم مثل سایر کالاها بالا برود. ثالثاً، در این شرایط باغدار آمادگی داشت هر توجیه، یا هر دلیل درست یا نادرستی را که نتیجه آن افزایش قیمت باشد را به راحتی بپذیرد. علاوه بر اینها، به طور کلی وقتی قیمت در حال بالا رفتن است، فروشنده می‌پندد که اگر کالای خود را دیرتر فروخته بود، دریافتی او کمتر از امروز بود، بنابراین به این فکر می‌کند اگر کالای خود را فردا بفروشد می‌تواند دریافتی بیشتر از امروز داشته باشد. از سوی دیگر، تجربه سرمازدگی دو سال اخیر و از بین رفتن محصول باعث نگرانی کشاورزان در مورد محصول سال آینده شد. بنابراین، پسته‌داران در مدیریت تبدیل پسته به نقدینگی با احتیاط بیشتری رفتار کرده و این عامل هم در به تأخیر انداختن فروش پسته، حداقل تا ابتدای سال تولیدی جدید اثرگذار بوده است. مجموعه این عوامل باعث شدند باغداران عرضه پسته را کم کنند و به تعویق بیاورند.

خریداران پسته به طور عمده تجار محلی بودند و با این ذهنیت که تولید کم خواهد بود شروع به خرید پسته کردند. بهمان دلایلی که در مورد باغداران گفته شد اینها هم انتظار گران تر شدن قیمت را داشتند، حتی در مقطعی در بالا بردن قیمت با هم رقابت می‌کردند و روی دست هم بلند می‌شدند؛ همه تحلیل گر بازار شده بودند. آنها دلایل تحلیلی می‌آوردند که قیمت بالا خواهد رفت. اگر از زاویه طنز نگاه کنیم، آنها تا آنجا پیش رفتند که می‌گفتند امسال جام جهانی در قطر برگزار می‌شود و قطر هم نزدیک ایران است و این امر باعث افزایش قیمت خواهد شد. طوری می‌گفتند قطر، انگار جام جهانی در منطقه کشکویه

صادرات شش ماهه اول سال ۱۴۰۱

چرا بازار پسته را از دست دادیم؟

حمیده شریفی

محمد رضا رنجبر

سید محمود ابطی

دلیل نوشتن این متن مقایسه آمار صادرات ماهانه پسته در چند سال اخیر است و پاسخ به این سوال که چرا صادرات پسته از ایران در شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ در مقایسه با ۵ سال گذشته، طی همین دوره شش ماهه، کمترین مقدار بوده است؟ با سرمازدگی که در ابتدای سال ۱۴۰۱ اتفاق افتاد، مشخص شد که در مهرماه این سال تولید پسته کم خواهد بود. پس از آن طبیعی بود که قیمت پسته موجود افزایش پیدا کند و همین طور هم شد. اما به شرحی که در ادامه خواهد آمد این افزایش تشدید شد و به حدی رسید که با آن قیمت در بازار جهانی تقاضا وجود نداشت. انتظار می‌رفت حداقل با حضور پررنگ در زمان‌های حساس بازار، خلاء کمبود پسته تا حدی جبران شود، اما برخلاف آن، شاهد روند دیگری بودیم. سرمازدگی از طریق اثری که بر تولیدکنندگان، تجار و کمپین‌ها گذاشت باعث شد که علاوه بر تولید، بازار هم به نوعی دچار سرمازدگی بشود! امری که تا امروز هم که محصول اندک سال ۱۴۰۱ برداشت شده، دست‌اندرکاران پسته درگیر آن هستند.

چرا صادرات پسته از ایران در شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ در مقایسه با ۵ سال گذشته، کمترین مقدار بوده است؟ سرمازدگی از طریق اثری که بر تولیدکنندگان، تجار و کمپین‌ها گذاشت باعث شد که علاوه بر تولید، بازار هم به نوعی دچار سرمازدگی بشود!

رفسنجان برگزار می‌شود و در مسابقات هم، تمام کار مردم پسته خوردن است!

علاوه بر این، اصولاً تاجر کلایی را می‌خرد به امید آنکه با فروش آن سود ببرد. بنابراین، تا آنجا که بتواند نسبت به قیمت خرید، ارزان‌تر نمی‌فروشد. اینان از راه‌های مختلف سعی داشتند گران‌تر بفروشند و تا آنجا که توانستند پسته عرضه نکردند.

کمپین‌ها - امروزه با افزایش دسترسی به اینترنت، امکان تبادل ایده و اطلاعات افزایش پیدا کرده‌است. اگر قبلاً هر فرد برای مشورت در مورد فروش پسته خود با چند نفر مورد اعتماد خود صحبت می‌کرد، امروزه امکان شنیدن نظرات همه، چه صاحب‌نظر و با تجربه و چه افرادی که در حال بیان نظرات و علایق شخصی خود هستند، برای همه فراهم شده‌است و به نوعی با بمباران اطلاعات مواجه هستیم. به‌طور کلی، بعضی از باغداران این بحث را مطرح می‌کنند که تولیدکنندگان (باغداران) کمترین سهم را از زحمات خود به‌دست می‌آورند. آنها با مقایسه تفاوت قیمت مصرف‌کننده و قیمتی که از فروش پسته به‌دست می‌آید به اشتباه این‌طور نتیجه می‌گیرند که واسطه‌های سودجو حاصل زحمات باغداران را به نیغما می‌برند. این‌طور فکر کردن بر مبنای تئوری‌های سوسیالیستی بنا شده‌است. این نگاه در سال‌های اخیر در فضای مجازی و با کمپین‌ها رواج زیادی یافته‌است. گردانندگان این کمپین‌ها معمولاً اشخاص بی‌غرضی هستند. به‌طور کلی، نیت اصلی آنها به‌دست آوردن نفع مادی نیست. انگیزه آنها از این کار مطرح شدن، محبوبیت و ارضای امیال روانی است. اقتصاد نمی‌داند، در مورد بازار دانش ندارند و ایده‌های عوامانه و پوپولیستی مطرح می‌کنند. در شرایطی که امسال ایجاد شده‌بود ذهنیت آنها در میان تولیدکنندگان و تاجر قبول عام یافت و به عرضه نکردن پسته و افزایش قیمت آن دامن زد و به آن شدت داد.

اساساً نگاه به رفتار این سه گروه یکی از نظریات اقتصاد رفتاری را در ذهن تداعی می‌کند. رفتار یا حرکت گروهی/قبیله‌ای/تودم‌وار (herd behavior) که به وضعیتی اشاره دارد که در آن افراد به گروه پیوسته و اعمال دیگران را بدون فکر و برنامه‌ریزی قبلی، تنها با این فرض که آنان در مسیر درستی حرکت می‌کنند، دنبال می‌کنند. این رفتار در همه جنبه‌های جامعه از جمله در بخش مالی رایج است. رفتار گروهی در بازارهای مالی سبب بروز حباب قیمتی می‌شود، به این معنی که قیمت یک کالا از ارزش ذاتی آن بیشتر شده یا به زبان ساده‌تر تفاوت قیمت خرید و فروش کالا به‌شکل غیرواقعی افزایش پیدا می‌کند.

نظریه رفتار گروهی ریشه در مطالعات کینز دارد که بر انگیزه‌های تقلید و پیروی از جمع تمرکز داشت. او رفتار گروهی را پاسخی به عدم قطعیت و درک افراد از ناآگاهی خود می‌دانست. انسان ذاتاً موجودی اجتماعی است، بسیاری از افراد تمایل دارند تا همسو با جمع حرکت کنند و در غیر این‌صورت احساس ناخوشایندی پیدا خواهند کرد. در نتیجه، برخی اشخاص بدون تحلیل و بررسی، از الگویی که گروه بزرگ‌تری از مردم آن را انتخاب کرده‌اند پیروی می‌کنند. یکی دیگر از نیروهای محرک رفتار گروهی، تمایل به جستجوی رهبر است. به‌ویژه در مواقع عدم اطمینان، افراد به‌وجود رهبران نیاز دارند تا رفتارشان را مدیریت کنند. همچنین افراد زمانی که فکر کنند دیگران سودی را شناسایی کرده‌اند به این شیوه رفتار می‌کنند. در این حالت افراد لزوماً سودجو نیستند و خوش‌بینی بی‌دلیل به افزایش قیمت، رفتار آنها را شکل می‌دهد. بنابراین، علت بروز این رفتار در افراد را می‌توان ریسک‌گریزی، ترس از تنها ماندن و تمایل به تحمل زیان به‌شکل دسته جمعی در نظر گرفت.

در چنین شرایطی بود که بازار در فروردین ۱۴۰۱ با حدود ۲۰۰ هزار تومان (برای هر کیلو پسته فندقی) باز شد. عرضه محدود بود و همان‌طور که در نمودار (۱) ملاحظه می‌فرمایید قیمت تا پایان خردادماه با رشد زیادی بالا رفت و به حدود ۳۰۰ هزار تومان رسید و از آن تاریخ به بعد روند کاهشی پیدا کرد. طی این مدت، صادرات در هر ماه از سال‌های گذشته کمتر بوده‌است (جدول ۱).

اگر مقدار صادرات شش ماه اول امسال (۲۳ هزار و ۵۲۵ تن) را با میانگین مقدار صادرات پنج سال گذشته در ماه‌های مشابه (۳۶ هزار و ۹۰۷ تن) مقایسه کنیم، ملاحظه می‌شود که حدوداً ۱۵ هزار تن از بازار را از دست داده‌ایم؛ یعنی بالقوه بازار کشت داشت که ما این مقدار پسته، بیشتر بفروشیم. شوربختانه با قیمت بالایی که در بازار جهانی عرضه کردیم، اگرچه خودمان نتوانستیم پسته‌ای بفروشیم، اما در عوض باعث شدیم آمریکایی‌ها بتوانند راحت‌تر پسته بفروشند! به‌عبارتی، ما چتری شدیم برای پسته آمریکا. علاوه بر این، برآورد می‌شود تا امروز تاجر مبلغی در حدود ۳۰۰ میلیارد تومان از کاهش قیمت متضرر شده‌باشند. توجه فرمایید، باغدار، پسته را از باغ خود برداشت می‌کند، ولی تاجر پسته را می‌خرد و بنابراین با کاهش قیمت صدمه ملموس‌تری متوجه او می‌شود. البته برای جلوگیری و یا کاهش این ضرر تاجر راه ساده‌ای دارد. تاجر در مواقعی که پسته صادر نمی‌شود، باید بیشتر مراقب کار خود باشد و با جابه‌جا شدن پسته از این انبار به آن انبار دچار توهم (جوگیر) نشود.

رهبری بازار دیگر با پسته ایران نیست

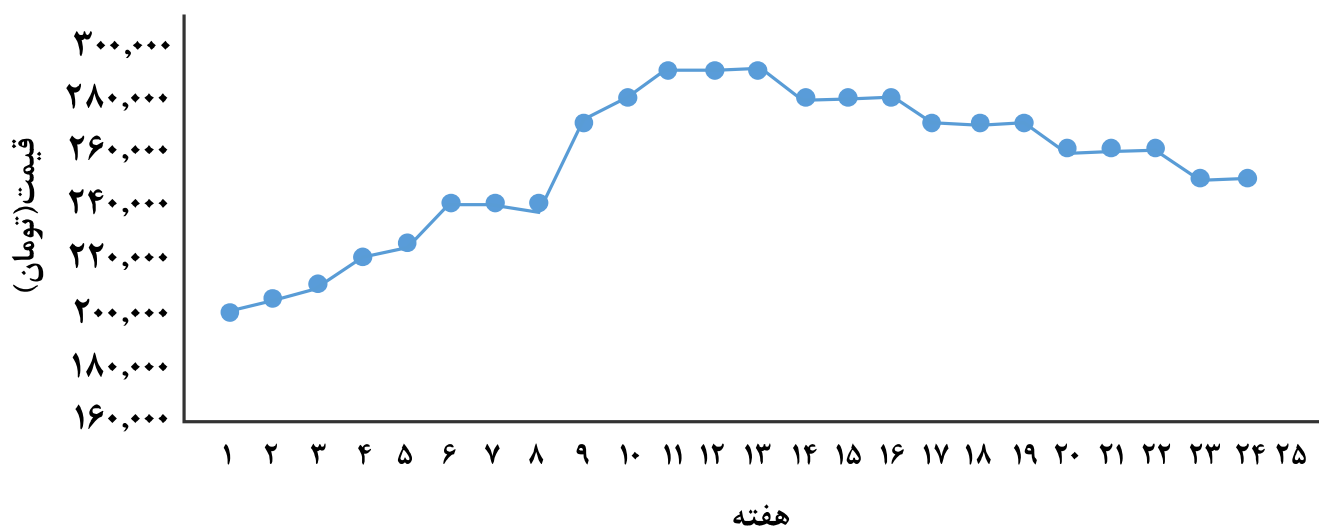
شکی نیست هر چه پسته به قیمت بالاتر به فروش برود نه تنها به نفع همه دست‌اندرکاران پسته، بلکه به نفع همه مردم مناطق پسته‌خیز است. اما هر کاری که در این مورد می‌خواهیم بکنیم، باید حداقل این نکات را در نظر داشته‌باشیم:

۱. پسته کلایی است که حدود ۸۰ درصد از آن در بازار جهانی مصرف می‌شود، بنابراین قیمت آن در بازار جهانی تعیین می‌شود و رهبری بازار دیگر با پسته ایران نیست. ما رقیب قدرتمندی به نام صنعت پسته آمریکا داریم که هم بیشتر از ما عرضه می‌کند و هم چون بهره‌وری بیشتری در تولید دارد با قیمت تمام‌شده کمتری نسبت به ما تولید می‌کند.
۲. درست است که پسته کلای خوبی است و تا امروز تقاضا برای آن وجود داشته‌است، اما ماهیت آن، طوری است که برای مصرف‌کننده اینقدر ارجحیت ندارد که اگر مصرف‌کننده به مرکز خرید برود و پسته موجود نباشد، خرید خود را به زمان موجود بودن کالا موکول کند؛ یعنی هر زمانی که ما در بازار نباشیم آن مدت را از دست داده‌ایم.
۳. بدون اطلاعات کافی و دانش اظهار نظر نکنیم؛ زیرا نتیجه آن از دست دادن قسمتی از بازار جهانی، ضرر عده‌ای از تاجر داخلی و نهایتاً ضرر کشاورزان در حال و آینده خواهد بود.

مقدار صادرات ماهانه سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱

سال	ماه	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	جمع
۱۴۰۱		۲،۹۰۱	۲،۴۰۸	۳،۲۶۶	۲،۸۵۸	۲،۶۸۷	۲،۶۵۶	۱۶،۷۷۶
۱۴۰۰		۷،۲۰۷	۱۰،۴۵۰	۱۲،۲۸۰	۱۴،۰۱۵	۷،۹۵۸	۸،۸۸۶	۶۰،۷۹۶
۱۳۹۹		۲،۶۴۲	۹،۲۰۹	۹،۸۴۱	۱۳،۱۶۴	۹،۸۴۱	۱۰،۳۳۶	۵۵،۰۳۳
۱۳۹۸		۱،۶۱۹	۵،۷۹۰	۴،۲۰۰	۴،۹۷۰	۴،۲۰۰	۳،۱۹۲	۲۳،۹۷۱
۱۳۹۷		۳،۸۲۶	۵،۸۱۸	۴،۳۹۰	۵،۵۹۰	۴،۳۹۰	۳،۹۴۶	۲۷،۹۶۰
۱۳۹۶		۲،۸۱۸	۶،۱۲۸	۴،۸۸۰	۲،۷۳۰	۴،۸۸۰	۲،۰۸۹	۲۳،۵۲۵

تغییرات هفتگی قیمت پسته از فروردین تا شهریور ۱۴۰۱

امیرعلی عسگراولادی صادرکننده پسته پیش بینی کرد

زمستانی سرد برای بازار جهانی پسته ایران

چه عواملی باعث این کاهش صادرات شدند؟

صادرات پسته ایران در شش ماهه اول سال تقویمی ۱۴۰۱ به ربع صادرات در شش ماهه اول سال شمسی ۱۴۰۰ کاهش یافت و دلیل اصلی آن گرانی بیش از اندازه قیمت پسته ایرانی بود. این گرانی رقابت پذیری محصول ایران را نسبت به محصول آمریکا بسیار دشوار کرد.

عامل اولیه گرانی امسال پسته، سرمازدگی شدید محصول زراعی ۱۴۰۱ در فروردین امسال بود. عامل ثانویه، تورم شدیدی که در کشور و من جمله صنعت پسته جاری بوده و هست و عامل سوم وجود تعهدات ارزی صادرکنندگان با قیمت های دستوری بانک مرکزی با فاصله زیاد از ارز آزاد است. نکته سوم را اینگونه توضیح بدهم که قیمت پسته به دنبال افزایش قیمت دلار در بازار آزاد می رود، اما بانک مرکزی قیمت دلار در بازار آزاد را به رسمیت نمی شناسد و صادرکنندگان را اجبار می کند که ارز حاصل از صادرات را به قیمت دستوری بفروشند و این موضوع صادرکننده را متضرر می کند و لذا صادرات کاهش می یابد.

صادرات پسته ایران در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۱ افت چشمگیری را تجربه کرد. از امیرعلی عسگراولادی دلایل این کاهش را جویا شدیم. عسگراولادی همچنین پیش بینی کرد که احتمالاً صادرات پسته امسال بسیار کمتر از سال گذشته باشد و بازار گرمی نداشته باشیم و بازار جهانی پسته ایران زمستان سردی پیش روی خود خواهد داشت.

علل گرانی محصول صادراتی پسته
 • سرمازدگی شدید محصول زراعی ۱۴۰۱ در فروردین
 • تورم شدید جاری در کشور و صنعت پسته
 • وجود تعهدات ارزی صادرکنندگان با قیمت های دستوری بانک مرکزی با فاصله زیاد از ارز آزاد

با توجه به وضعیت امروز بازار، پیش بینی شما از روند عرضه و تقاضای پسته در ماه های آتی در بازار داخل و در بازارهای صادراتی چیست؟
 متأسفانه پیش بینی مثبتی برای صادرات محصول زراعی ۱۴۰۱ نداریم، زیرا قیمت پسته رقیب (پسته آمریکایی) بسیار ارزان تر از پسته ایرانی است و لذا بازار بین المللی متمایل به خرید پسته ایرانی نیست. راه اصلی متمایل کردن مشتریان خارجی به پسته ایرانی این است که قیمت ما نزدیک به قیمت پسته آمریکایی باشد. ولی به نظر نمی رسد که تورم کاهش پیدا کند و یا کشاورزان حمایتی شوند که بتوانند قیمت ها را تعدیل کنند و یا بانک مرکزی دست از قیمت های دستوری خود بردارد. لذا پیش بینی می کنم که صادرات پسته امسال بسیار کمتر از سال گذشته باشد و بازار گرمی نداشته باشیم؛ زمستان سردی در راه است.

پیش بینی مثبتی برای صادرات محصول زراعی ۱۴۰۱ نداریم؛ زیرا قیمت پسته رقیب (پسته آمریکایی) بسیار ارزان تر از پسته ایرانی است و بازار بین المللی متمایل به خرید پسته ایرانی نیست.

آقای عسگراولادی! عرضه و تقاضای پسته در سال محصولی ۱۴۰۱/۱۴۰۰ در مقایسه با سال های قبل چگونه بود؟

تولید محصول زراعی ۱۴۰۰ حدوداً نصف تولید محصول زراعی ۱۳۹۹ بود و لذا انتظار ما بر اساس قیمتی که عرضه و تقاضا به خود می گرفت این بود که صادرات محصول زراعی ۱۴۰۰ تقریباً نصف محصول زراعی ۱۳۹۹ باشد. این اتفاق در شش ماهه اول محصول ۱۴۰۰ افتاد و بازار نسبتاً خوب بود. یعنی صادرات مهر تا اسفند ۱۴۰۰ نصف صادرات مهر تا اسفند ۱۳۹۹ بود. اما متأسفانه این اتفاق در نیمه دوم محصول ۱۴۰۰ نسبت به نیمه دوم محصول ۱۳۹۹ نیفتاد و صادرات ما به جای نصف به ربع کاهش پیدا کرد؛ یعنی صادرات فروردین تا شهریور ۱۴۰۱ ربع صادرات فروردین تا شهریور ۱۴۰۰ بود.

صادرات پسته ایران در شش ماهه اول سال تقویمی ۱۴۰۱ به ربع صادرات در شش ماهه اول سال شمسی ۱۴۰۰ کاهش یافت و دلیل اصلی آن گرانی بیش از اندازه قیمت پسته ایرانی بود

که باید و شاید استفاده نکردیم. با وجود بعضی از نواقص در عرضه پسته، در مجموع ۷۵ درصد از محصول در دسترس اول سال را صادر کردیم و تنها ۱۵ هزار تن پسته به سال جدید انتقال داده شد.

از نظر شما پارامترهای دخیل در وقایع تجاری سال قبل چه بودند و ارتباط آنها با عرضه و تقاضای پسته چیست؟

در بحث روند عرضه و تقاضای پسته در سال تجاری ۱۴۰۰ باید کمی عمیق تر وقایع را ببینیم. اصولاً پسته جزو محدود و یا تنها محصول کشاورزی صادراتی ما است که سالانه بیش از ۸۰ تا ۸۵ درصد از آن صادر می شود و کمتر از ۲۰ درصد از این محصول مصرف داخلی دارد. بنابراین، قیمت این محصول وابستگی جدی به قیمت ارز دارد و اصولاً با افزایش و کاهش قیمت ارز، این محصول هم از این افزایش و کاهش تأثیر مستقیم می پذیرد.

اما باید توجه داشت که بر خلاف بسیاری از کالاها که تورم نقش اصلی را در قیمت آنها دارد، قیمت پسته چندان ارتباطی با تورم ندارد و بیشتر با نوسانات قیمت ارز بالا و پایین می شود. برای مثال، در سال هایی که تورم بالایی نداشتیم، مثلاً بین سال های ۹۲ تا ۹۶، قیمت پسته افزایش پیدا کرده؛ چون به نسبت قیمت ارز تغییر کرده است.

در برخی از سال ها مشاهده می شود که تورم تا ۶۰ درصد هم افزایش یافته، ولی قیمت پسته ۱۰ تا ۱۵ درصد یا حتی کمتر افزایش یافته است؛ مثلاً از سال ۹۷ تا به امروز هر سال بیش از ۵۰ تا ۶۰ درصد تورم در کشور تجربه شده، ولی قیمت پسته به این اندازه افزایش پیدا نکرده است.

عده ای معتقدند انتظارات تورمی باغداران، عامل اصلی رکود بازار پسته و محدودیت عرضه پسته در سال قبل شد، نظر شما چیست؟

شاید این موضوع جریان میهمی را در بازار پسته ایجاد کرده باشد. تولیدکننده با خودش می گوید من از سال گذشته تا امسال هر هزینه ای که بابت تولید پسته داشته ام افزایش پیدا کرده، ولی قیمت پسته اینقدر افزایش پیدا نکرده و من سال به سال از این جهت دچار ضرر بیشتری می شوم.

این مطلبی است که در اثر مسئله وابستگی مستقیم قیمت پسته به ارز به وجود می آید. این ذهنیت باعث شده که عرضه کنندگان پسته که چندان با این جریان همراه، همدل و همسو نیستند در شرایط متفاوت، تصمیمات متفاوت و گاهی نادرستی بگیرند. مثلاً اول سال که می شنوند تورم در کشور ۶۰-۵۰ درصد است، با این تصور که پسته نیز باید به نسبت افزایش تورم گران شود، پسته شان را در زمان مناسب عرضه نمی کنند. این باعث می شود ما زمان طلایی عرضه پسته به بازارهای جهانی که معمولاً چند ماه اول سال محصولی است و محصول جدید وارد بازار شده و نزدیک به ایام سال نوی چینی ها یا فستیوال دیوالی هندوها است را از دست بدهیم. به عبارت دیگر، همه انتظار می کشند که قیمت پسته خودش را با قیمت کالاهای دیگر و تورم هماهنگ کند، در حالی که این اتفاق نمی افتد.

بنابراین در مجموع، ما یک جریان متناقض و متفاوتی در قیمت پسته در بازار داریم که این باعث می شود عرضه و تقاضا همیشه دچار یک لنگش و یک مشکل جدی باشد. بنابراین، زمانی که در بازار نیاز و تقاضا هست، عرضه اتفاق نمی افتد و زمانی که نیاز و تقاضایی هم نیست پسته ها می ماند. نهایتاً این موضوع باعث شده که طی سال های اخیر افت و خیز قیمتی و بسیاری از تنش ها را در صنعت پسته ایران شاهد باشیم.

سایر عوامل تأثیرگذار روی عرضه و تقاضای پسته کدامند؟

یکی از مهمترین پارامترها عرضه پسته آمریکایی است؛ در سال گذشته عرضه پسته آمریکایی در چین، ترکیه و سایر کشورها آنقدر زیاد بود که اصلاً سراغی از پسته ایران نگرفتند. در سال های اخیر میزان تولید پسته آمریکا، میزان مانده انتقالی آنها از یک سال به سال بعد و میزان کل موجودی در دسترس شان، تأثیر جدی روی عرضه پسته

گفت و گو با محسن جلال پور صادرکننده پسته ایران؛

می توانیم عرضه و تقاضا را متوازن کنیم

برای کسب آگاهی از آنچه در بازار پسته در سال قبل پیش آمد به سراغ محسن جلال پور از صادرکنندگان باتجربه رفتیم. وی تصریح کرد: «ما نباید زمان طلایی عرضه پسته به بازارهای جهانی که معمولاً چند ماه اول سال محصولی است و محصول جدید وارد بازار شده و نزدیک به ایام سال نوی چینی ها یا فستیوال دیوالی هندوها است را از دست بدهیم.» همچنین، جلال پور در مورد آینده بازار پسته توضیحاتی داد و پیشنهاداتی ارائه نمود. در ادامه، شما را به خواندن این گفت و گو دعوت می کنم.

آقای جلال پور! روند عرضه و تقاضای پسته در سال تجاری ۱۴۰۰ را چگونه ارزیابی می کنید؟
روند کلی در طول سال تجاری ۱۴۰۰ یعنی از مهر ۱۴۰۰ تا پایان شهریور ۱۴۰۱ روند خوبی بوده و بازار عملاً آن میزان مصرف و تولیدی را که داشته با هم متوازن کرده است. با این حال فکر می کنم در بعضی از زمان ها می توانستیم بهتر عمل کنیم و محصول خود را در قیمت های بهتری بفروشیم، ولی آن زمان ها را از دست دادیم. به هر حال، در سال تجاری ۱۴۰۰ علی رغم کم بودن حجم محصول آن سال، شاید از زمان خوب عرضه که اول فصل بود، آن طور

آنچه فکر می‌کنم که باید در موردش دقت کنیم این است که اگر انشالله محصول سال ۱۴۰۲ محصول خوبی باشد و آمریکا هم میزان انتقالی قابل توجهی به سال محصولی آینده داشته‌باشد، شاید سال آینده برای فروش محصول در بازار با چالش روبه‌رو شویم؛ از این نظر که وفور عرضه و پیش افتادن عرضه از تقاضا اتفاق بیفتد. این مسائل را از امروز نمی‌توان پیش‌بینی کرد، خصوصاً در مورد پسته ایران که پنج سال اخیر نشان داده شرایطش واقعاً غیرقابل پیش‌بینی است و هر سال به‌دلیل مختلف با مشکلات جدیدی روبه‌رو می‌شویم.

در این شرایط غیرقابل پیش‌بینی چه توصیه‌ای دارید؟

در انجمن پسته ایران پیشنهاد ما همیشه این بوده که همه تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان نسبت به وقایع روز بازار پسته حساس باشند و با آگاهی از شرایط عرضه و تقاضای بازار، پسته را در طول سال، بسته به شرایط و نیاز بازارهای مختلف و به‌موقع عرضه کنند.

اگر مالکین بزرگ، محصول پسته سالشان را به سه قسمت تقسیم کنند، یک قسمت آن را در پاییز، یک قسمت را در زمستان و قسمت بعد را برای بهار سال آینده نگه‌دارند، مطمئناً ضرر نخواهند کرد. به این شکل پسته به‌موقع به بازار می‌آید و این باعث می‌شود ما در عرضه توازن داشته‌باشیم.

وضعیت خرده مالکین به چه صورت است؟

بسیاری از خرده مالکین نمی‌توانند پسته خود را در سه بازه زمانی که شرح دادم عرضه کنند و برای آن برنامه‌ریزی داشته‌باشند. آنها در همان فصل پاییز، بعد از برداشت، محصولشان را عرضه می‌کنند. بنابراین، در پاییز که بیشترین نیاز به عرضه پسته وجود دارد و بیشترین تقاضا در بازار را داریم، عمده پسته خرده مالکین وارد بازار می‌شود. اگر مالکین بزرگ چنان‌که پیشنهاد دادم یک بخش از محصول خود را در پاییز عرضه کنند، به کمک عرضه خرده مالکین می‌آیند و به این ترتیب پسته مورد نیاز بازار تأمین می‌شود. در ماه‌های زمستانی و بهاری، با توجه به اینکه پسته‌های اکثر خرده مالکین رد شده و در فصل مورد نیاز به بازار عرضه شده، پسته مصرف کمتری در بازار دارد و پسته باقیمانده عمده مالکین، جوا بگوی تقاضای بازار است و بازار را متوازن می‌کند.

با این مدل عرضه، اگر قیمت‌ها در اول فصل پایین باشد و در آخر فصل بالا، کسی ضرر نمی‌کند، برعکس‌اش هم همین‌طور است. البته شاید خرده مالکین از این جهت این امکان را نداشته‌باشند و در بعضی مواقع با افزایش قیمت در آخر سال حس خسران پیداکنند. ولی به هر حال خرده مالکین نیاز جدی به فروش پسته بلافاصله بعد از برداشت آن دارند و عمدتاً همان ابتدا محصول خود را به بازار عرضه می‌کنند و توصیه بیشتری نمی‌توان به آنها کرد. فکر می‌کنم اگر به این ترتیب عمل کنیم می‌توانیم عرضه و تقاضا را متوازن کنیم.

به بازار داشته و به تبع آن تقاضا برای این محصول را کم یا زیاد کرده‌است.

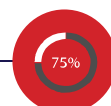
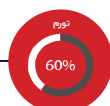
مؤلفه تأثیرگذار دیگر بحث تحریم‌ها و گرفتاری‌های ناشی از آن است؛ مثلاً تحریم‌های آمریکا علیه روسیه بازاری داغ برای پسته ایران به‌وجودآورد. از سوی دیگر، تحریم‌های آمریکا علیه ایران برای ما محدودیت‌های زیادی ایجاد کرده و در عرضه به‌موقع پسته ایرانی اثرگذار بوده‌است؛ از جمله محدودیت‌های مالی، بانکی و حمل‌ونقل. علاوه براین، هشدار به بسیاری از کشورها در صورت عقد قرارداد با ایرانی‌ها و مسائل دیگر بر بازار پسته تأثیر می‌گذارد.

دو ماه از سال تجاری ۱۴۰۱ با ثبت مجموع صادرات ۱۵ هزار تن پسته معادل خشک در پوست سپری شده‌است. این میزان صادرات نسبت به سال تجاری ۱۴۰۰، کاهش ۵۸ درصدی تجربه کرده‌است. باتوجه به وضعیت امروز بازار، پیش‌بینی شما از روند عرضه و تقاضای پسته در ماه‌های آتی چیست؟

با توجه به مانده ناچیز انتقالی از سال قبل و محصول کم امسال که طبق آخرین آمار انجمن ۱۰۵ هزار تن پسته بوده، به‌نظر نمی‌رسد امسال مشکلی برای فروش این حجم از محصول داشته‌باشیم. من فکر می‌کنم اصلاً نباید نگران صادرات محصول ۱۴۰۱ و روی زمین ماندن آن باشیم، چون اصلاً در آن اندازه‌ای نیست که بخواهیم نگرانی جدی در مورد آن داشته‌باشیم.

در برخی از سال‌ها مشاهده می‌شود که تورم تا ۶۰ درصد هم افزایش یافته، ولی قیمت پسته ۱۰ تا ۱۵ درصد یا حتی کمتر افزایش یافته؛ از سال ۹۷ تا به امروز هر سال بیش از ۵۰ تا ۶۰ درصد تورم در کشور تجربه شده، ولی قیمت پسته به این اندازه افزایش پیدا نکرده‌است

باوجود بعضی از نواقص عرضه، در مجموع ۷۵ درصد از محصول در دسترس اول سال، صادر شده‌است

شرکت بادام و پسته واندرفول منتشر کرد

گزارش پسته آمریکا در ماه نوامبر

دبیرخانه انجمن پسته ایران

● مصرف قابل توجه پسته در داخل آمریکا مرهون فعالیت‌های تبلیغاتی و نوآوری‌های خاص شرکت واندرفول است.

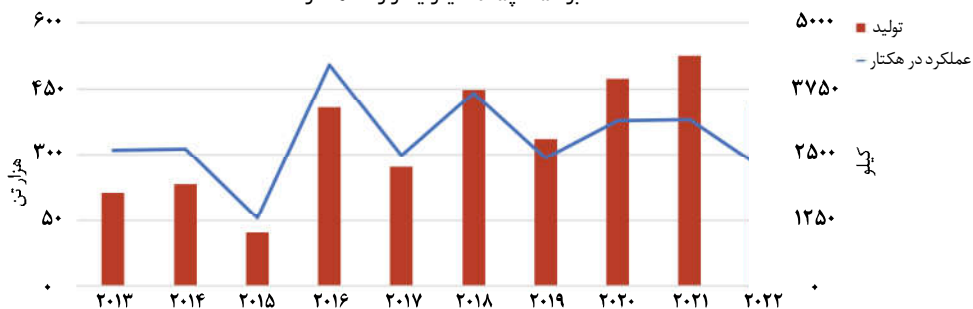
● تقاضای جهانی برای پسته آمریکایی در آستانه فصول جشن‌ها در بازارهای مختلف (کریسمس، سال نوی چینی، رمضان) بالا بوده‌است.

● از زمان کاهش سختگیری‌های مربوط به شیوع ویروس کرونا در چین، فعالیت‌های اقتصادی افزایش یافته‌است که این یک شاخص امیدوارکننده برای افزایش فروش پسته آمریکایی در این بازار بااهمیت است.

● رشد دلار آمریکا مؤلفه تأثیرگذاری برای سال محصولی جاری محسوب می‌شود، اما اخیراً دلار ضعیف شده‌است و ماه‌ها طول می‌کشد تا تأثیر دقیق این اتفاق مشخص شود.

● علی‌رغم بارندگی‌های اول فصل، کالیفرنیا همچنان در شرایط خشکسالی با محدودیت‌های روزافزون در استفاده از آب روبه‌رو است.

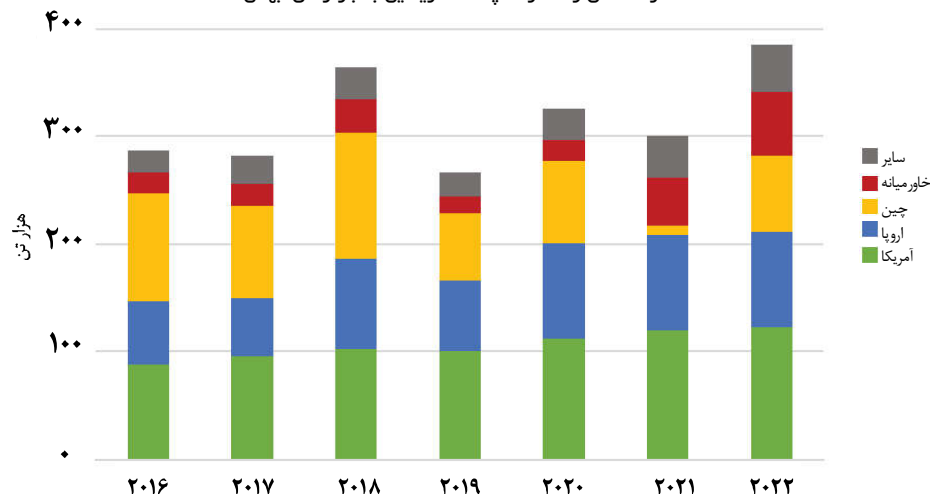
برداشت پسته کالیفرنیا در واحد هکتار

۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹	۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	سطح زیر کشت (۱۰۰۰ هکتار)
۱۳۴	۱۲۳	۱۰۸	۱۰۷	۱۰۲	۹۰	۸۱	۷۱	۶۴	۶۰	بالغ
۱۷۶	۱۶۴	۱۴۸	۱۳۶	۱۲۱	۱۰۸	۹۶	۹۳	۸۸	۸۱	مثمر (درختان ۶ سال به بالا)

منبع: کمیته اجرایی پسته آمریکا (ACP)

مصرف داخل و صادرات پسته آمریکایی به بازارهای جهانی

شبهه قانونی در مالکیت خصوصی منابع آب

مصاحبه‌کننده: مریم حسینی سعدی

از سال ۱۳۷۴ نهادی مستقل، دائمی و سازمان‌یافته به نام «مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی» برای ارائه خدمات مستمر کارشناسی و مطالعاتی در کنار مجلس قرار گرفت. این مرکز، پژوهش‌های بسیار و ارزشمندی در خصوص طرح‌ها، لوایح و معضلات مربوط به آب کشور انجام داده است. جمال محمدولی سامانی، استاد گروه مهندسی و مدیریت آب دانشگاه تربیت مدرس و مدیر مطالعات آب مرکز پژوهش‌های مجلس است. با او در مورد پیچیدگی‌های قانونی مسئله آب کشور گفت‌وگو کردیم.

دکتر سامانی! در مورد پیچیدگی‌های حقوقی مسئله آب در کشور توضیح کوتاهی می‌فرمایید؟

به‌طور کلی، بحث آب به‌دلیل ارتباطی که با بخش تولید، صنعت، خدمات، کشاورزی و شرب دارد، در کشور خشک و نیمه خشکی مثل ایران، اصلی‌ترین عامل محدود کننده به حساب می‌آید. در این خصوص، بخش کشاورزی بیشترین مصرف کننده آب در کشور است و بر اساس برآوردهای وزارت نیرو ۸۰ تا ۹۰ درصد آب کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود.

در همین راستا، بحث مالکیت منابع آب همیشه دغدغه مهمی برای دولت و ذینفعان بوده است. البته این موضوع در مورد آب‌های سطحی؛ انهار و رودخانه‌ها کمتر مطرح است تا آب‌های زیرزمینی. باید گفت از دیدگاه‌های حقوقی هم در آب‌های زیرزمینی و هم آب‌های سطحی مشکل داریم، اما در آب‌های زیرزمینی مشکل حادث‌تر است.

باید عرض کنم آب‌های زیرزمینی از لحاظ حقوقی و فنی پیچیدگی دارند؛ مثلاً محدوده برداشت آب زیرزمینی در فضای باز است، عملاً مساحت مشخصی

بله، باید گفت بحث انفال بودن و بسیاری از مسائل تا به امروز آب‌ها و مسائل مربوط به وقف حل نشده است. هر چند در قانون اساسی بیان شده که همه آب‌ها انفال و در اختیار جمهوری اسلامی است، اما در واقع این اتفاق نیافتاده است. هنوز به شکل صریح نتوانسته‌ایم محدوده مالکیت آب یا حدود بهره‌برداری از آن و زمین را به شکل مطلوب مشخص کنیم.

به نظر شما چرا تا به امروز نتوانستیم این نقص قانونی را برطرف کنیم؟

بعد از تصویب قانون آب و نحوه ملی شدن آن در سال ۱۳۴۷، بحث چاه مجاز، غیرمجاز و صدور پروانه وارد عرصه قانون شد. از آثار مثبت این قانون این بود که در سطح وسیعی از کشور حفر چاه و حیات آب ممنوع شد و این امر سرعت تخریب منابع آب زیرزمینی را تا حدودی کند کرد، اما این مقررات با احکام فقهی حیات و تملک تاحدودی مغایرت‌هایی داشته است. در واقع، نیاز است که در زمینه فقهی به صراحت مشخص شود که آیا با صدور پروانه، حق بهره‌برداری موقت داده شده یا حق تملک؟ همین

برای چاهی که آب زیرزمینی برداشت می‌کند نداریم؛ در واقع حریم چاه نامشخص است. بنابراین، تداخلات بسیاری در این مورد وجود دارد، به خصوص زمانی که سفره آفت کرده و جابه‌جایی و کف‌شکنی چاه‌ها را داریم. از طرفی، آب زیرزمینی نامرئی است و تحولات آن دیده نمی‌شود و اگر در خصوص اندازه‌گیری‌ها مشکل داشته باشیم، قابل رصد نیست؛ این باعث تشدید وضعیت بحران منابع آب زیرزمینی خواهد شد. در آب‌های زیرزمینی بحث ارتباط مالکیت زمین و مالکیت آب، بحث خرید و فروش آب و بسیاری معضلات دیگری است که ما با آنها مواجه هستیم و قانون‌گذار و بهره‌بردار را درگیر کرده است.

می‌توان گفت اصلی‌ترین چالش در بخش آب از بعد حقوقی، وضعیت مالکیت بر منابع آبی و نحوه حفاظت از این حق است.

در واقع، در حال حاضر در این وضعیت بحرانی، نقش دولت به عنوان حاکمیت و تنظیم کننده اهمیت پیدا کرده است. به نظر من، الان مالکیت اشخاص بر منابع آب موضوعیت ندارد، وضعیت آب حاد است و به سمت غیر قابل برگشت رسیده است. الان باید بر اساس قانون، حق بهره برداری به اشخاص داده شود که این حق هر سال قابل تنظیم و هر سال قابل تغییر باشد. اگر بخواهیم ایده آل فکر کنیم، دولت باید برداشته ها و مصارف را تنظیم کند و همه اینها تحت نظارت وزارت نیرو باشد، در غیر این صورت شاهد نابودی و از بین رفتن منابع آب خواهیم بود.

آقای دکتر سامانی! شفافیت موضوع مالکیت اشخاص بر منابع آبی از نیازهای مبرم در قانون نویسی است؛ آیا نمی بایست شفاف گردد؟

بله، الان این بحث دیر شده است، یعنی ما باید ۳۰ و یا شاید ۴۰ سال پیش به صورت شفاف و با مدیریت کارآمد این بحث زمین، آب و انفال را تصریح و اعمال می کردیم و عملاً دیگر کسی نتواند به آن ایراد وارد کند. علاوه بر مباحث مربوط به مالکیت آب و زمین، ما در قوانین رویکردهای مختلفی با توجه به وضعیت منابع آب داشته ایم که ضربات سنگینی به مدیریت آب زیرزمینی زده است. مثلاً در تبصره ماده ۲۳ قانون آب و نحوه ملی شدن آن که در آن زمان وضعیت آبخوان های ما نسبتاً خوب بود، مسدود کردن چاه غیرمجاز را بدون پرداخت خسارت مطرح کرده است و در سال ۱۳۶۱ در قانون توزیع عادلانه آب با وضع تبصره ماده ۳ همه چاه های بدون مجوز، قبل از این سال را مجاز شمردند. یا در قانون تأمین منابع مالی خسارت ناشی از خشکسالی و سیل مصوب ۱۳۸۳ دریافت حق النظاره را برای فعالیتهای کشاورزی و دامداری ممنوع کرده است. در واقع، وقتی می گوئیم که آب زیرزمینی نامرئی است و از طرفی نظارتی روی آن نباشد، وضعیت بدتر خواهد شد. عملاً ما از سال ۱۳۸۴ شاهد یک افت بسیار شدید در وضعیت سفره های آب زیرزمینی هستیم.

البته باید در نظر داشت که بسیاری از دشتهای قبل از سال ۱۳۶۱ ممنوعه و با افت سطح سفره روبه رو بودند و بدیهی بود که با صدور پروانه ها بیش از توان سفره ها، فشار به سفره ها بیشتر و سرعت تخلیه روز به روز بیشتر شود و با گذشت زمان اثرات مخرب آن ملموس تر شود.

حذف حق النظاره شیب تخلیه را تندتر کرد؛ چرا که وقتی من برای بهره برداری هیچ هزینه ای پرداخت نمی کنم و نظارتی هم وجود ندارد (به دلیل قانون حذف حق النظاره) سرعت تخلیه سفره ها بیشتر می شود؛ یعنی دشتهای دچار مقداری نوسانات به سمت منفی شدن بودند و ما توجه کافی نداشتیم و از طرفی بودجه کافی هم برای حفاظت و صیانت از منابع آب زیرزمینی گرفته نشد.

موضوع در قانون توزیع عادلانه آب ۱۳۶۱ تأکید شد و حق مالکیت اشخاص در آن نفی شده است.

نمونه دیگری که می توان گفت مربوط به حقابه است، که در آن بهره برداران از آن به عنوان حق مسلم مالکیت نام می برند و می بینیم زمانی که آب کم و شرایط خشکسالی حاکم می شود، حقابه بران موافق کاهش حقابه نخواهند بود و این باعث می شود که مدیران در قالب قانون قادر به مدیریت بحران منابع آب نشوند. بنابراین، ریشه این موضوع به بحث انفال از دیدگاه فقهی و قانونی برمی گردد که این مشکل تاکنون به شکل نهایی حل نشده است.

عملاً بعد فقهی باید با بُعد حقوقی تطبیق پیدا کند و مشخص شود این آبی که استفاده می شود انفال و در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و بهره بردار تنها حق بهره برداری دارد و نه مالکیت.

هر چند قانون توزیع عادلانه آب تا حدودی شرایط بهره برداری از منابع آب زیرزمینی و سطحی را مطرح و تنظیم کرده بود، اما در قوانین بعدی، به خصوص حذف حق النظاره در سال ۱۳۸۳، تقریباً به شکلی اختیار آب های زیرزمینی را به کشاورزان داد که نظارت بر بهره برداری را از حیطة دولت و اختیارات آن خارج نمود.

من فکر می کنم در این زمینه علی رغم نیت خیر کمک به کشاورزان، هدف مقنن بوده است اما آثار تخریبی این قانون جبران ناپذیر بوده است و عملاً آب زیرزمینی را از اختیار و نظارت دولت خارج کرد.

اگر بپذیریم که بعد از قانون آب و نحوه ملی شدن آن در سال ۱۳۴۷ مالکیتی بر منابع آب نداریم و فقط حق بهره برداری حاکم است، اما بی تردید قبل از این قانون حق مالکیت اشخاص بر منابع آب زیرزمینی وجود داشته است که به عنوان مستند می توان از سندهای ثبتی قنوت در ادارات ثبت نام برد. از طرفی می دانیم نقض مالکیت اشخاص شرایطی دارد و چنانچه بخواهیم منبع خاصی را ملی اعلام کنیم مانند ملی شدن نفت، این تصمیم قاعدتاً با جبران خسارت باید همراه باشد که این روند با جبران خسارت به شرکت های انگلیسی انجام پذیرفت. اما در مورد منابع آبی این سابقه وجود ندارد!

باید توجه داشت که در گذشته که تناسبی بین منابع و مصارف آب وجود داشت، برداشت آب به شکل منطقی بود و این مباحث مطرح نبود. ولی از حدود ۲۰ تا ۳۰ سال اخیر که وضعیت دشتهای ما بحرانی شده، مالکیت دولت اهمیت پیدا کرده است؛ چرا که میزان منابع، ثابت یا کمتر شده و از طرفی میزان مصارف به شدت افزایش پیدا کرده است.

به نظر نمی‌رسد کنترل و مدیریت آب‌های زیرزمینی را وابسته به حق‌النظاره کردن درست باشد، چرا که از وظایف ذاتی و حاکمیتی دولت و وزارت نیرو حفاظت از منابع آبی است. از طرفی می‌دانیم در دوره‌هایی یک پنجم بودجه کل کشور به وزارت نیرو اختصاص داده می‌شده است.

مسئله فقط مربوط به حق‌النظاره نیست و ریشه‌های دیگری دارد که مهم‌ترین آنها ریشه‌های اقتصادی است؛ اقتصاد کشاورزان و معیشت آنها است. موضوع بعدی از دید قانونی که باعث تشدید بحران گردید علاوه بر حذف حق‌النظاره که ضد ترمیم و اصلاح شرایط آب‌های زیرزمینی بود، قانون تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه مصوب ۱۳۸۹ بود.

چرا قوانین ما به این سمت رفتند؟

باید گفت اصل موضوع اقتصادی است، در بعد اقتصادی، اشتغال ما اشتغال برنامه‌ریزی شده‌ای نبود. کشاورزی راحت‌ترین بخش سرمایه‌گذاری است؛ کافی است زمینی داشته باشید که داشتن زمین هم در کشور ما مشکل چندان‌ی ندارد و چاهی حفر کنید. در واقع، بخش کشاورزی به دلیل بحث معیشت مردم رشد پیدا کرد؛ مثلاً در حوضه دریاچه ارومیه در ابتدای دهه ۶۰ حدود ۱۵۰ هزار هکتار زمین‌های کشاورزی آن منطقه بود، ولی الان بیش از ۵۰۰ هزار هکتار اراضی کشاورزی آن منطقه است. دلیل این توسعه کشاورزی، تأمین معیشت مردم و اشتغال بوده است. وقتی کشاورزی به معیشت گره زده شد، به این نکته توجه نکردیم که هر منطقه از لحاظ منابع آبی ظرفیتی دارد و بیش از آن نمی‌توان فشار بر طبیعت و محیط زیست آورد. باید بگویم که این یکی از عوامل اصلی در ایجاد بحران آب است. قوانین و مقررات در به وجود آوردن بحران آب وزنی دارند، اما عامل اقتصادی در این قضیه اهمیت و وزن بیشتری دارد. از این رو، وقتی قانونی در جهت محدودیت استفاده از آب مطرح می‌شود، جلوی آن گرفته می‌شود. حتی در بستن چاه‌های غیرمجاز این موضوع نمود دارد؛ چون حیات، معیشت و زندگی صاحب چاه وابسته با آن آب شده است.

متأسفانه، از دید من اگر بخواهیم مسئله را ریشه‌یابی کنیم، این است که ما از اول انقلاب توسعه کشور را بر اساس سند آمایش سرزمین قرار ندادیم. قبل از انقلاب یک سند آمایش سرزمین مصوب ۱۳۵۳ بود که به آن توجه نشد. بعد از انقلاب هر استانی به هر شکلی توسعه داده شد و جایی که آب نداشت صنعت آب‌بر احداث شد و کشاورزی توسعه داده شد. جایی که باید توسعه گردشگری مد نظر قرار می‌گرفت به چیزهای دیگر توجه شد.

سند آمایش سرزمین به پتانسیل هر منطقه نگاه می‌کند و نقشه راه توسعه هر منطقه را ترسیم می‌کند. الان منشأ معضلاتی که در فلات مرکزی، ارومیه، اصفهان و حتی خوزستان داریم به دلیل بی‌توجهی به سند آمایش سرزمین بوده است.

پس روند قانون‌گذاری ما به سمت تشدید بحران آب و حل مشکلات معیشتی مردم قدم برداشته است. به نظر شما تا چه زمانی می‌توانیم این روند را در قانون‌نویسی ادامه دهیم؟ آیا این باعث نمی‌شود که قانون مشروعیت خودش را از دست بدهد؟

الان مسیری که بهره‌برداران و کشاورزان می‌روند با مسیری که قانون معین کرده از هم فاصله دارد. کدام قانون اجازه می‌دهد چاه غیرمجاز باشد! ولی در عمل چاه غیرمجاز فعال است. الگوی کشت، کشتی را معین می‌کند، ولی آیا کشاورزان از الگوی کشت تبعیت می‌کنند؟

وقتی گفته می‌شود که صنایع آب‌بر در مناطق خشک و کم آب نباید احداث شود، آیا توجه می‌شود؟

پس جهت‌گیری و حرکت تابع قوانین و تنظیماتی که دولت و وزارتخانه‌ها وضع می‌کنند نیست. زیر بنای فکری وجود ندارد. شاید قانون در مواردی بتواند اعمال قانون کند، اما کافی نیست. قانون یکی از ابزارها و مباحث برای کنترل و مهار است.

از طرفی، مثلاً جمعیت یک استان از یک میلیون به پنج

هر چند قانون توزیع عادلانه آب تا حدودی شرایط بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی و سطحی را مطرح و تنظیم کرده بود، اما در قوانین بعدی، به خصوص حذف حق‌النظاره در سال ۱۳۸۳، تقریباً به شکلی اختیار آب‌های زیرزمینی را به کشاورزان داد که نظارت بر بهره‌برداری را از حیطه دولت و اختیارات آن خارج نمود.

حذف حق‌النظاره شیب تخلیه را تندتر کرد؛ چرا که وقتی من برای بهره‌برداری هیچ هزینه‌ای پرداخت نمی‌کنم و نظارتی هم وجود ندارد (به دلیل قانون حذف حق‌النظاره) سرعت تخلیه سفره‌ها بیشتر می‌شود؛ یعنی دشت‌ها دچار مقداری نوسانات به سمت منفی شدن بودند و ما توجه کافی نداشتیم و از طرفی بودجه کافی هم برای حفاظت و صیانت از منابع آب زیرزمینی گرفته نشد.

ما از اول انقلاب توسعه کشور را بر اساس سند آمایش سرزمین قرار ندادیم. هر استانی به هر شکلی توسعه داده شد و جایی که آب نداشت صنعت آب‌بر احداث شد و کشاورزی توسعه داده شد. جایی که باید توسعه گردشگری مدنظر قرار می‌گرفت به چیزهای دیگر توجه شد.

اصلاح قوانین باید جامعیت داشته باشد و این امر قطعاً زمان‌بر خواهد بود. لذا نسخ‌های اصلاحی متعددی ممکن است پیشنهاد شود. اما به‌طور کلی نیاز به جامعیت در قانون‌نویسی داریم. مهم‌ترین مولفه قانون که در این مرحله نیاز به اصلاح دارد، تا اینکه سیستم حکمرانی‌مان را تغییر دهیم، اصلاح مولفه حکمرانی است. ابتدا باید این رویکرد را به متن و قانون درآوریم که بتواند عملاً اجرا شود. در واقع، نیاز به یک سند قانونی داریم که ابعاد این موضوع را روشن کند. البته اجرا مقوله دیگری است که در این زمینه هم قانون در بحث نهادی و نهادسازی می‌تواند کمک شایانی بکند. در بحث نهادی باید ابتدا قبول کنیم که مردم نقش ایفا کنند و این در سند و قانون بیاید و برای اجرا هم بتوان مشارکت همه ذینفعان را در مدیریت منابع مشترک داشته باشیم. قانون می‌تواند در اجرایی‌سازی کمک کند تا در مرحله اجرا راه روشن باشد.

”

بحث مالکیت منابع آب همیشه دغدغه مهمی برای دولت و ذینفعان بوده است. البته این موضوع در مورد آب‌های سطحی؛ انهار و رودخانه‌ها کمتر مطرح است تا آب‌های زیرزمینی. باید گفت از دیدگاه‌های حقوقی هم در آب‌های زیرزمینی و هم آب‌های سطحی مشکل داریم، اما در آب‌های زیرزمینی مشکل حادتر است.

”

بحث انفال بودن آب‌ها و مسائل مربوط به وقف و بسیاری از مسائل تا به امروز حل نشده است. هر چند در قانون اساسی بیان شده که همه آب‌ها انفال و در اختیار جمهوری اسلامی است، اما در واقع این اتفاق نیافتاده است، هنوز به شکل صریح نتوانسته‌ایم محدوده مالکیت آب یا حدود بهره‌برداری از آن و زمین را به شکل مطلوب مشخص کنیم.

میلیون رسیده است و این پنج میلیون یک حقیقت و واقعیت است و شما آنجا توسعه کشاورزی و صنعتی ایجاد کرده‌اید و آب از مناطق دیگر هم آورده‌اید. الان می‌خواهید چکار کنید؟

این اتفاق به تدریج افتاده است و روزبه‌روز بحران آب تشدید پیدا کرده است. باید گفت اگر بخواهید مشکل را حل کنید، به سی یا چهل سال زمان نیاز دارید تا آن استان و منطقه را کم‌کم و به تدریج به سمت و سویی پیش ببرید تا مشکلات را حل کنید. بنابراین، قوانین گوشه‌ای از این قضیه است و مباحث دیگری داریم که در کنار قوانین باید باشد، مثل مشارکت مردم در مدیریت بحران. در واقع، باید این دغدغه مردم و مسئولان باشد تا بتوان قضیه را حل کرد. صرف استفاده از مفاد قانون نتیجه کار را با شکست مواجه می‌سازد.

در صحبت‌تان به این موضوع اشاره کردید که به تدریج در مناطقی توسعه ناپایدار ایجاد شده و مصارف آب را در مناطقی زیاد کردیم؛ مثل بردن منابع آب خوزستان به اصفهان و یا حق آب اصفهان به یزد. در واقع، حقوق جدیدی برای عده‌ای تعریف شد و به نوعی تکثر حقوقی به وجود آورده‌ایم و الان همه مطالبه حقشان را دارند. با این تحولات، آیا از لحاظ حقوقی می‌توان پاسخ مناسبی برای این رخداد بیابیم؟

دولت‌ها مسئولیت مدیریت جامعه را دارند، دولت مرکزی در برابر همه استان‌ها به یک اندازه مسئول است. منتهی اینکه این مشکل را چگونه حل کنیم یک بحث حکمرانی است. از دید من تا به امروز حکمرانی ما حکمرانی بالا به پایین بوده است. مدیریت دولتی ناکارآمد است و باید مدیریت دولت، مدیریت بینابینی باشد. دولت باید ناظر بوده و اجرا با مشارکت و حضور مردم باشد. اینکه بخواهیم دستوری پیش رویم کاری انجام نمی‌شود. ما الان در اصفهان توسعه بیش از اندازه توان آبی آن منطقه را داریم و باری که مصارف بر منابع آب در اصفهان قرار داده بیش از دو برابر ظرفیت است. از همین رو، باید آب را منتقل کنیم، اما از طرفی با انتقال آب، در مبدأ هم با مشکل روبه‌رو می‌شویم. باید همه اینها را در نظر داشت و حرکت اصلاحی ایجاد کنیم که مردم نقش اصلی داشته باشند. در این مسیر اصلاح، قانون می‌تواند نقش اصلی داشته باشد، چون قانون‌گذار نحوه حکمرانی، مشارکت مردمی و مدیریت را تنظیم می‌کند و بدون قانون و مقررات این کار سرانجام ندارد. نقش پایین به بالا را تقویت و شفافیت در همه مراحل داشته باشیم.

عده‌ای بر این عقیده هستند که وضعیت موجود منابع آب ناشی از ناکارآمدی قانون است و تنها در دو سال اخیر چهار نسخه از اصلاحیه قانون مطرح شد. نظر‌تان در این مورد چیست؟

بنا بر شرع، عرف و قانون

آب‌های زیرزمینی از انفال نیستند

کمیته آب انجمن پسته ایران

بسیاری از کارشناسان و مسئولان با تمسک به اصطلاح «انفال»، در پی توجیه دست‌اندازی به حقوق مالکیت بهره‌برداران منابع آب هستند. آنها با تلقی کردن آب‌های زیرزمینی به عنوان انفال، وزارت نیرو را مجاز می‌دانند تا براساس تشخیص خود، هرگونه برخوردی با این منابع داشته باشند و آن را قانونی جلوه دهند. بر این اساس، این دولتمردان مالکیت اشخاص بر منابع آب زیرزمینی را منقضی می‌دانند.

بازتاب این سوء تعبیر را می‌توان در کاهش پروانه‌های بهره‌برداری بر اساس «شیوه‌نامه تعدیل و اصلاح میزان آب‌دهی مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری چاه‌ها» مصوب ۱۳۸۶/۶/۲۱ و یا در حال حاضر طرح سازگاری با کم‌آبی و کاهش درصد یکسان از پروانه‌های بهره‌برداری برای رسیدن به آب قابل برنامه‌ریزی، مشاهده کرد. حتی برداشت‌های جدید آب در بالادست رودخانه یا سفره آب زیرزمینی، غصب پنهانی و خسارت به مالکان متقدم و واگذاری آن به مالکان جدید، اعم از کارخانه‌داران یا تأمین آب آشامیدنی شهرک‌ها و شهرها به تشخیص و صلاح‌دید مجریان، نمونه‌های بارز در مالک شمردن دولت و وزارت نیرو و سوء استفاده از انفال نامیدن آب‌ها است.

انفال چیست؟

مبنای شکل‌گیری این اصطلاح در فقه اسلامی، آیه نخست از سوره انفال است که در آن چنین آمده است: «از تو درباره انفال می‌پرسند: بگو انفال از آن خدا و رسول است». انفال در اصطلاح فقه امامیه به اموالی اطلاق می‌گردد که مالک خصوصی نداشته و به امام و حاکم اسلامی تعلق دارد. بنابراین، انفال در حیطه مالکیت حاکم اسلامی است و هرگونه تصرف در آنها بدون اذن ایشان جایز نیست. در خصوص طرز استفاده از این اموال، حاکم اسلامی این اختیار را دارد که علاوه بر استفاده در جهت مصالح عامه، آن را صرف تأمین مصالح بخش معینی از اجتماع نیز نماید، بر خلاف مشترکات عامه که حتماً باید در راستای مصالح عموم مصرف شود.

البته به‌منظر فقه‌های مشهور، انفال در زمان غیبت جزو مباحات محسوب می‌گردد و حسب مورد مشمول قاعده احياء یا حيازت و قابل تملک خواهد بود.

غیرقابل استناد بودن اصل ۴۵ قانون اساسی

برای انفال شمردن آب‌های زیرزمینی در عرف و احکام فقهی همواره سفره‌های آب تحت‌الارضی از مباحات بوده که با حيازت و تصرف به مالکیت اشخاص در می‌آمده است. در اولین قانون مننی ایران که سال ۱۳۰۷ در انطباق با شرع تنظیم و تصویب شده است، تاکنون همواره مالکیت خصوصی صاحبان قنوت و چاه‌ها بر منابع آب زیرزمینی و حفاظت از آن مورد تأیید قانون‌گذاران بوده است.

آنچه موجب شده که برخی از مسئولان و مجریان، آب‌ها را جزو انفال تلقی کنند، تنها اصل ۴۵ قانون اساسی است که این اصل به بیان مصادیق احصا نشده‌ای از انفال و ثروت‌های عمومی پرداخته است. در این اصل از آب‌های زیرزمینی و آب‌های حيازت شده توسط افراد، ذکری به میان نیامده و تنها «دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها، سایر آب‌های عمومی» را بیان کرده است.

در حالی که قانون‌گذار، انفال و ثروت‌های عمومی را دو نوع مال می‌شناسد. اما قانون‌گذار در اصل ۴۵، مصادیق این دو نوع مال را در متن قانون به هم آمیخته است و مشخص نیست کدامیک انفال و کدامیک ثروت عمومی است. اما باید توجه داشت که به دنبال دریاها، دریاچه‌ها و رودخانه‌ها از کلمه «سایر» در کنار آب‌های عمومی استفاده شده و می‌توان این‌گونه برداشت کرد که سایر آب‌های عمومی باید در گروه دریاها، دریاچه‌ها و رودخانه‌های بزرگ قرار گیرد؛ مانند مرداب‌ها، تالاب‌ها، سیلاب‌های فصلی. البته باتوجه به اینکه در این اصل عبارت «سایر آب‌های عمومی» استفاده شده است، نشان می‌دهد که نوع دیگری از آب‌ها نیز وجود دارد که مشمول این اصل نمی‌شود؛ در این مورد می‌توان به آب‌های خصوصی که در ملکیت افراد قرار دارد اشاره نمود.

دلیل متقن‌تر مبنی بر اینکه آب‌های زیرزمینی از انفال نیستند، نظر شورای نگهبان در زمان تصویب قانون توزیع عادلانه آب در سال ۱۳۶۱ است. در طرح قانونی مصوب نمایندگان مجلس که نوبت اول برای دریافت تأییدیه به شورای نگهبان ارسال شد، ماده (۱) آن، کلیه آب‌های مشروحه را از «انفال» برشمرد. اما شورای نگهبان طرح قانونی اولیه را به مجلس شورای اسلامی عودت داد و یکی از ایرادات، خلاف شرع دانستن اطلاق انفال به آب‌های مشروحه در ماده (۱) دانست. در این ماده، توصیه شورای نگهبان آن بود که آب‌ها جزو مشترکات نوشته شود و اینکه در اختیار دولت است. پس از ایراد شورای نگهبان به این بند و بازگرداندن طرح به مجلس شورای اسلامی نمایندگان با مراجعه به مسئله ۲۴ از بخش مشترکات کتاب «تحریرالوسیله امام خمینی (ره)» در ماده (۱) قانون توزیع عادلانه، اصطلاح «مشترکات» را قراردادند. در تحریرالوسیله مشترکات مشمول حيازت و مالکیت و تصرف شخصی هم از ارث، صلح و بیع است. بنابراین، بر اساس فقه ولایی نیز آب‌ها قابل مالکیت خصوصی هستند. می‌توان گفت که کارگزاران حکومتی با تلقی آب‌ها به عنوان انفال، اصل ۴ قانون اساسی را نپذیرفته و شورای نگهبان را صالح در تفسیر اصل ۴۵ قانون اساسی ندانسته‌اند.

بنابراین، انفال تلقی کردن آب‌های زیرزمینی از پشتوانه فقهی، عرفی و قانونی برخوردار نیست.

آیا قانون توزیع عادلانه آب مالکیت خصوصی بر منابع آب زیرزمینی را نفی کرده است؟
قانون توزیع عادلانه آب، به منزله نفی حقوق مالکان منابع آب زیرزمینی نیست. این قانون آب‌ها را از مشترکات و در اختیار حکومت اسلامی دانسته و مسئولیت حفظ، اجازه و نظارت بر بهره‌برداری از آنها را به دولت محول کرده است. در همین راستا در ذیل برخی مواد این قانون که بینه‌ای روشن در احترام به مالکیت اشخاص بر منابع آب است، چنین آورده شده است:

در ماده (۲۱)، وزارت نیرو مسئول تخصیص «آب‌های عمومی» است. بنابراین، وزارت نیرو حق تخصیص آب‌های خصوصی را ندارد. چنانچه آب‌های غیرعمومی (خصوصی) وجود داشته باشد، عبارت «عمومی» حشو و زاید است.

در ماده (۴۴)، دولت مکلف به پرداخت خسارت به آن دسته از اشخاص حقیقی و حقوقی شده که در اثر اقدامات دولت، منابع آب متعلق به آنها نقصان یافته یا خشک شده است. چنانچه دولت مالک آب‌ها دانسته شود، پرداخت خسارت بابت مالی که متعلق به خود دولت است، سخنی بی‌معنا و لغو است.

بند «ب» ماده (۳۳)، ذکر شده در مواردی که استحصال آب به وسیله دولت انجام نمی‌پذیرد، دولت می‌تواند به ازای نظارت و خدماتی که انجام می‌دهد، باتوجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه، در صورت لزوم، عوارضی را تعیین و از مصرف‌کننده وصول نماید. این بند به دیدگاه نظارتی دولت بر منابع آبی مهر تأیید می‌زند.

قانون توزیع عادلانه آب مالکیت اشخاص بر منابع آب زیرزمینی را محترم شناخته است همان‌طور که مشاهده شد، قانون توزیع عادلانه آب به صراحت قائل به مالکیت خصوصی افراد بر منابع آب زیرزمینی است و حق مالکیت صاحبان منابع آب زیرزمینی را محترم شمرده است.

بنابراین، در شرع مبین اسلام و قوانین مدنی و جزائی که برگرفته از آن هستند، سلب مال و یا تغییر در مالکیت اشخاص جز به صراحت قانون و جبران خسارت و با حکم دادگاه صالحه خلاف است و کارگزاران حکومتی باید در تضییع حق مالکیت اشخاص بر منابع آب زیرزمینی پاسخگو باشند

در ماده (۱) جایگاه قانونی دولت را به عنوان مسئول، حافظ، ناظر و مجوزدهنده برای بهره‌برداری از منابع آبی کشور مشخص کرده است، نه به عنوان مالک آب‌ها.

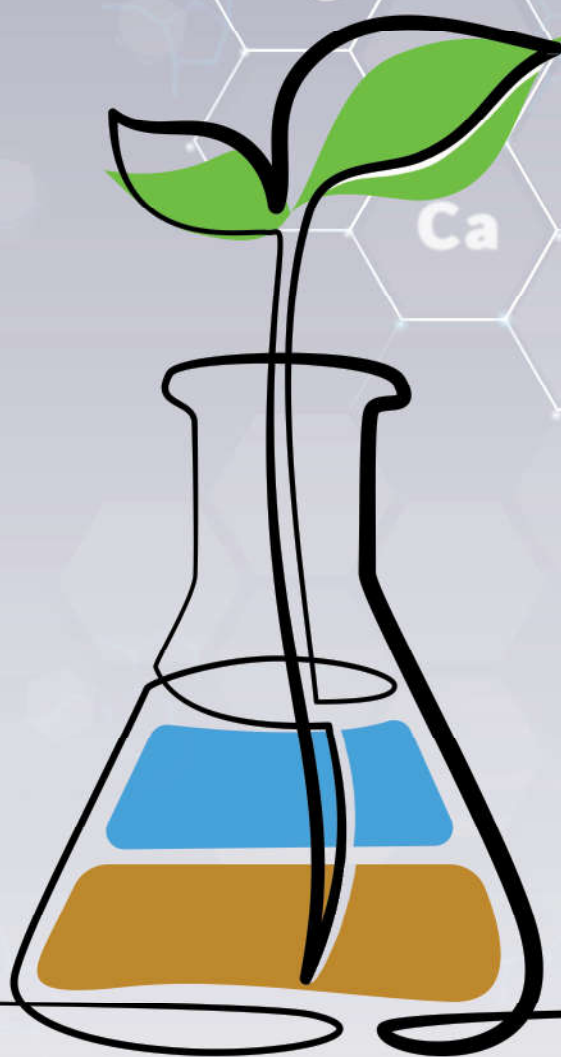
در ماده (۷)، این اجازه را به وزارت نیرو می‌دهد که کلیه چاه‌هایی را که مقدار آبدهی مجاز آنها بیش از میزان مصرف معقول صاحبان چاه باشد و مازاد آب چاه با ارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی، صنعتی و شهری مصرف معقول داشته باشد تا زمانی که ضرورت اجتماعی ایجاب کند، برای کلیه مصرف‌کنندگان اجازه مصرف صادر نماید و قیمت عادلانه آب به صاحب چاه پرداخت شود. بر این اساس، وزارت نیرو نمی‌تواند بدون پرداخت قیمت آب مازاد به صاحب چاه، میزان پروانه او را کاهش دهد. در واقع، قانون‌گذار به صراحت اعلام می‌دارد که قائل به حق مالکیت برای کلیه صاحبان پروانه است.

در ماده (۹)، وزارت نیرو موظف شده در صورتی که آب شور یا آب آلوده با آب شیرین مخلوط شود، اگر چاه غیرمجاز باشد، بدون پرداخت خسارت آن را مسدود کند؛ ولی چنانچه مسلم شود صاحب چاه شرایط و مشخصات مندرج در پروانه حفر و بهره‌برداری را رعایت نموده است، خسارت وارده به صاحب چاه را «وزارت نیرو» جبران کند. بر این اساس، چنانچه دولت مالک آب‌ها شناخته می‌شد، جبران خسارت حشو و زاید است.

آرزوی بهار

آزمایشگاه تخصصی آب، خاک، گیاه

- پیش بینی کمبود و سمیت عناصر غذایی در باغات و مزارع
- مشاوره نمونه برداری

- آنالیز کامل نمونه های خاک، برگ، آب و کود
- ارایه گزارش کامل و تحلیل نتایج
- مشاوره و توصیه کودی

آدرس دفتر مرکزی: تهران، بلوار قنبرزاده
کوچه هشتم (مسجدالرضا)، پلاک ۲۰
تلفن: ۰۲۱۸۸۱۷۵۰۸۳ واتساپ: ۰۹۲۲۰۶۸۸۶۹۳
کد پستی: ۱۵۳۳۸۳۴۶۷۱

www.azbahar.ir @azbahar.ir

آرزوی بهار

هیومو کمپوست

- کاهش مصرف آب
- فاقد هرگونه آلودگی میکروبی
- اصلاح کننده ساختار و بافت خاک

- هیومیک اسید- فولویک اسید ۱۲ تا ۱۵ درصد
- ماده آلی ۵۰ درصد
- افزایش مقاومت به شوری

آدرس: قزوین، بویین زهرا، شرکت آرزوی بهار
نماینده گی فروش: شرکت کیمیا طراوت آسیا تلفن: ۰۹۱۳۴۹۶۸۴۰۰
www.azbahar.ir @azbahar.ir

تولید با تکنولوژی ASP اروپا

شماره یکتا گواهی ارگانیک: ۱۹۳۹۱۶

دارای گواهینامه ثبت مواد کودی به شماره: ۸۸۵۲۹

آزمایشگاه آب خاک گیاه و کود

دکتر مسعودیان

آزمایشگاه تخصصی پسته کشور

پیشرو در آنالیزهای پیش آگاهی در باغات پسته

تحلیل نتایج آزمایش برگ پسته به روش آمریکایی دریس

(Diagnosis Recommendation integrated System)

پیش بینی کمبود عناصر غذایی قبل از خسارت

یافتن عنصر غذایی محدود کننده عملکرد در باغ

MICRO

میکرو ریز مغذی

تامین کلیه عناصر میکرو
کاهش عوارض زردی و ریزبرگی
بازخوردهای قابل توجه در مصارف چالکود
قابل استفاده در کلیه روش‌های آبیاری تحت فشار، زیر سطحی

جنوبگان تولید کننده بیش از ۶۰ نوع کود کشاورزی
پخش کشاورز تامین و توزیع نهاده‌های برتر صنعت کشاورزی

شرکت کاراکرمان

اولین طراح و سازنده دستگاههای فرآوری پسته

First Iranian Manufacturer & Designer of Pistachio Processing Machinery

www.karaco.ir

sales@karaco.ir

خطوط کامل فرآوری پسته با ظرفیت ۳ تا ۱۰ تن در ساعت

انواع خندان جداکن و خشک کن های پیوسته

خط جدید خندان کن پسته

دارای بزرگترین شبکه خدمات پس از فروش

همراه خدمات: ۰۹۱۳۱۴۳۰۹۹۷ همراه فروش: ۰۹۱۳۱۴۱۸۹۵۴

تلفن شرکت: ۰۳۴-۳۳۲۱۴۰۰۰

آدرس: کرمان، جاده جوپار، شهرک صنعتی شماره یک

شرکت پیسته پدیده سیرجان

Padideh Pistachio CO

+989133479241

Central office: No. 699, Imamreza blvd, Sirjan, Iran

Factory Add: 12th Km of sirjan, Tehran road, Sirjan, Iran

Mob: +98 913 145 1838 / +98913 347 9241

Tel: +98 34 4224 6713

دفتر مرکزی: سیرجان، بلوار امام رضا (ع)، پلاک ۶۹۹

همراه: ۰۹۱۳۱۴۵۱۸۳۸ - ۰۹۱۳۳۴۷۹۲۴۱

کارخانه: سیرجان، کیلومتر ۱۲ جاده سیرجان - تهران

تلفن: ۰۳۴-۴۲۲۴۶۷۱۳ کد پستی: ۷۸۱۴۹۸۳۱۳۱

www.info@iran-pistachio.com

صرافی خندان

رتبه برتر رضایت مشتری در سامانه نیما

جهت کسب اطلاعات بیشتر،
QRcode را اسکن فرمایید.

KLANDAN

Exchange کد صرافی: ۳۸۴۱۹

شرکت تضامنی خندان و شرکا

☎ 021- 910 70 356

ایلیا پسته

IPCO
ILLIYA PISTACHIO CO.

Pistachio Green Gold

IPCO
ILLIYA PISTACHIO CO.

Email: info@illiyapistachio.com